

Ökumenikus
Magazin

III. évfolyam

2005. 2. szám

Megjelenik kéthavonta

345 Ft

Szent Kereszt

HIT-MAGYARSÁG-ÉRTÉK

Dr. Kerényi Lajos

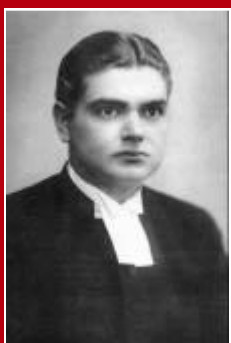
Dr. Kerényi Lajos
„Higgyék el,
meg vagyunk
váltva!”

Krisztusban
élő közösség

Medveczky Ádám

Medveczky
Ádám
Csak
hitben
tudok élni

Sztéhlo Gábor

Sztéhlo Gábor:
A gyermek-
mentő

Pálosok 2. rész

Pálosok
2.rész

Védjük meg
a magyar nyelvet

Varga Miklós

Művészetemmel
hirdetem az igét

Régebbi számaink megvásárolhatók postai utánvétellel a kiadótól!!!

A lapok ára: 345.- Forint + postaköltség

Megrendelőlap

Kérem megküldeni a következő számokat:.....
példányszám:.....

Név:.....

Cím:(ir.szám):.....

A szelvényt a következő címre kérjük feladni:

Veritas Invest Rt. 1142. Budapest, Erzsébet királyné útja 86.

Telefonon is megrendelheti régebbi számainkat vagy előfizethet az alábbi számon:

Tel: 383-0983, Fax: 383-0984 (munkanapokon de.: 8-tól fél 5-tig)

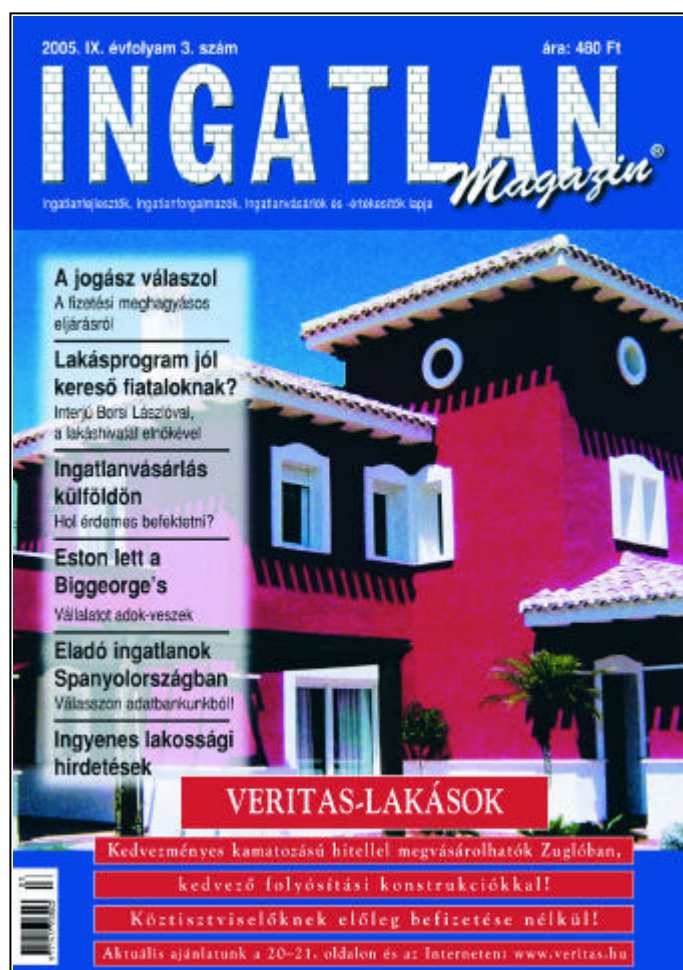
Interneten is fogadunk megrendeléseket. Email: szentkereszt@veritas.hu

Honlap: www.szentkereszt.hu

Aláírás:.....

(Az összeget utánvétellel egyenlítem ki.)

Megjelent a Házépítés és az Ingatlan Magazin legújabb száma! Keresse az újságárusoknál!

Előfizethető: Magyar Posta Rt. Üzleti és Logisztikai Központ (rövidítve: ÜLK),
Budapest VII., Vörösmarty u. 16-18.
1946 Budapest

Szent Kereszt

A szerkesztőség címe:
Szent Kereszt Magazin,
1148 Budapest,
Nagy Lajos király útja 47/a
Tel/Fax.: 221-1524,
06-70-244-0240

Főszerkesztő:

Kuruczleky Ilona

Internet elérés:

<http://www.szentkereszt.hu>

e-mail: szentkereszt@szentkereszt.hu

Főszerkesztő-helyettes:
Papp Nóra

Művészeti vezető:
Rác Kristóf László

Címlapfotó: Somogyi György

A szerkesztőség tagjai:
Bajcsy Lajos, Fajkus Mária,
Kovács Mária, Kubányi Andrea,
Németh Andrea, Mácsik Mária,
Pálffy Mária, Spangel Péter

A lapot kiadja:

Veritas Invest Rt.

1142 Budapest,

Erzsébet királyné útja 86.

Tel: 383-0983, fax: 383-0984

e-mail: szentkereszt@veritas.hu

A megjelent hirdetések tartalmáért
a kiadó nem vállal felelősséget.

Előfizetésben terjeszti

a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág.
Előfizethető közvetlenül a postai
kézbesítőknél, az ország bármely postáján,
Budapesten a Hírlap Ügyfélszolgálati
irodáknál és a Központi Hírlap
Centrumnál (Bp., VIII. ker. Orczy tér 1.
tel.: 06 1/477-6300; postacím: Bp., 1900)
További információ: 06 80/444-444;
hirlapelofizetes@posta.hu

Külföldi előfizetés:

Hírlapelőfizetési Irodában (HELIR)
Budapest, VIII. Orczy tér 1.
levélcím: HELIR 1900 Budapest
Fax: 303-34-40

Terjeszti:

HIRKER Rt. (Budapesten)
Lapker Rt. (vidéken)
ISSN 1589-617X

Nyomda: Komáromi Nyomda és Kiadó Kft.
2901 Komárom, Igmándi út. 1.
Tel.: 06-34/344-185, fax: 06-34/342-361

A szeretetben élők mélyre látnak
A reménységben élők messze látnak
A hitben élők mindent másképpen látnak
„Hitben járunk, nem látásban” (2Kor5,7)

Kedves Olvasó!

Felértünk a hegyre, a győzelem teljes. Amire vágytunk a 40
napi böjtben, ma megvalósult: a világosság győzött a sötétség
felett. Jézus feltámadt! Jézus él! Jézus nem pusztán ember
volt, hanem az emberalakban megjelent Isten. Igaz amit tanít-
tott.

Pál apostol így buzdít: „Ahogy Krisztus halottaiból feltá-
madt, úgy mi is új életet élünk.” Róm 6,4

Az új élet – a bűntelen élet, ehhez pedig el kell végezni a
húsvéti nagytakarítást: a gyónást. Akkor boldog szívvel
zenghetjük a húsvéti Alleluját. A húsvéti öröm igazi oka: Jézus megnyitotta előttünk
Isten országát. Nemcsak húsvéti sírja nyílt meg, hanem az örök élet kapuja is.

Tőlünk függ, követjük-e Jézus hívását és elindulunk-e az Atya országa felé.
Allelujás, boldog Húsvétot kívánok minden kedves olvasónak!

Szívvelyes üdvözlettel:

lapalapító

Kuruczleky Ilona

Tartalom

Valóban feltámadott az Úr!.....	4. old.
Dr. Kerényi Lajos –	
„Higgyék el, meg vagyunk váltva!”.....	5-6. old.
Csak a hitben tudok élni.....	7-9. old.
Védjük meg a magyar nyelvet!.....	10. old.
Déli harangszó.....	11. old.
„Igyekezeted nem lesz fölösleges!”.....	12. old.
Biblianyomtatás ágyúdürgés közepette.....	13. old.

7–9. old.

17–21. old.

A Pálosok 750 esztendeje 2. rész.....	14-15. old.
60 éve történt.....	16. old.
Művészetemmel hirdetem azt az igét, amit a Jóisten rám szabott.....	17-21. old.
Isten kezében:	
Sztechlo Gábor evangélikus lelkész.....	22-23. old.
Lelkek szolgálatában a média nyelvén.....	24-25. old.
Rozsnyói evangélikus missziói hétvége.....	25. old.
Bemutakozik az Osztrák-Magyar Európiskola.	26. old.

Katolikus iskola diákja voltam.....	27. old.
Egyházszakadás (2. rész).....	28. old.
Dr. Keresztes Szilárd görög katolikus püspök pappá szentelésének 50. évfordulója.....	28. old.
Cigánypasztoráció.....	29. old.
Krisztusban élő közösség.....	30-31. old.
R. Törley Mária, a remény szobrása.....	32-33. old.
Református hírek.....	34-35. old.

30–31. old.

Egy családaya	
önvallomása.....	35. old.
„Imádkozzatok mindennap a rózsafüzért!” – Rendhagyó bú- csú Lúcia nővértől... 36. old.	
Ökumenikus imahét Fehérgyarmaton.....	36. old.
Angyal szállt le Szentendrére.....	37. old.
Útmenti kereszték.....	39. old.
Magyar kegyhelyek 3. rész.....	39. old.

24–25. old.

Támogassa adójának 1 %-ával a magyar egyházakat:

Magyar Katolikus Egyház

Magyarországi Református Egyház

Magyarországi Evangélikus Egyház

Technikai szám: 0011

Technikai szám: 0066

Technikai szám: 0035

Valóban feltámadott az Úr!

Megdöbbenő húsvéti események: Jézus üres sírja, a sírt őrző katonák hiányos magyarázata, az asszonyok megijedtek, az apostolok is tanácstalanok voltak. Valami rendkívüli dolog történt. Jézus feltámad, Jézus él, Jézus legyőzte a halált! A rendkívüli dolog fokozódik azzal, hogy a feltámadás estéjén megjelenik apostolainak. Rájuk köszön:

„Békesség nektek! Én vagyok, ne féljete!” Ők bizony féltek, azt hitték, hogy szellemet látnak. Jézus tovább bátorítja őket: „Nézzétek kezemet és lábamat! Én vagyok. Tapintsatok meg és lássátok! A szellemnek nincs húsa és csontja, mint nekem.” Ők örömben még mindig *nem hittek*.

Jézus tovább segít: „Van itt valami ennivalótok?” Adtak neki egy darab sült halat és lépes mézet. Fogta, szelmük láttára evett belőle. Milyen nehéz hinni annak, aki nem akar. Aki csak azt hiszi el, amit megtapasztal. Olyan tapasztalattal még nem rendelkeztek az apostolok, hogy egy halott zárt ajtók, ablakok ellenében bejön, beszél és enni kér. Ez meghaladta eddigi ismereteiket. Jézus minden bátorítása ellenére nehezen oldódik merevségük. Pedig megmutatta nekik kezét és oldalát. Sőt még *ajándékot is adott nekik*. „Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek titeket. Vegyétek a

Szentlelket. Akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyer, akinek pedig megtartjátok, az bűnben marad.”

Az apostolok meggyőződtek arról, hogy akit látnak, az maga Jézus, nem pedig látomás. Megértették azt is, hogy Jézus sokkal több, mint amennyit róla közvetlenül megtapasztalhatnak. János apostol így ír levelében: „Amit saját szemünkkel láttunk, amit szemléltünk és kezünk tapintott: az élet Igéjét hirdetjük nektek.”

Tamás apostol kimaradt a húsvéti örömből, de ők elűjságolták neki: „Láttuk az Urat!” Ő *kétkedett*: „Hacsak nem látom kezén a szegek nyomát, és ujjammal a szegek helyét nem érzem, nem hiszem!”

Jézus kisegítette Tamást ebből a krízisből, igaz nyolc nap múlva.

„Tamás, tedd ide ujjadat és nézd a kezemet. Nyújtsd ki kezedet s tedd az oldalamba. És ne légy hitetlen, hanem hívő.”

Tamás csak ennyit tudott mondani: „Én Uram! Én Istenem!”

Jézus válasza: „Azért hiszel, mert látsz engem? Boldog, aki nem lát és mégis hisz.” Vajon mi különbözőek vagyunk-e, mint Tamás?

Számtalanszor megtapasztaljuk az Úr szeretetét, és hitetlenséggel válaszolunk. Pedig ekkora szeretet láttán csak *örökös IGEN* lehetne a válaszuk! *Mária Magdolna* hitéért kapta a megtiszteltetést, hogy először neki jelent meg az Úr. Bár nagy bűnös volt, akiből hét ördögöt űzött ki Jézus. A kenetet vivő *asszonyok* is hitükkel érdemelték ki, hogy Jézus megjelent nekik. A hit mindig elnyeri jutalmát!

Jézus feltámadása a legfontosabb esemény, ami a beléje vetett hitünket tökéletesen igazolja.

Egyszer *Napóleon* császárnak jelentették, hogy egy különös ember járkal és prédikál a városban. Nem kevesebb a szándéka, mint hogy új vallást alapítson, amelynek a császár lenne a feje.

Napóleon hiúságát legyezte volna ez, mégis azt üzent a vallásalapítónak: „Mielőtt tanítani kezdené az új vallást, először feszíttesse magát keresztre, haljon meg a fán azért, amit tanít, végül támadjon fel halottaiból. Akkor majd alapíthat új vallást, és mi hiszünk neki.”

Jézusnak minden szava éppen azért érdemel hitelt, mert feltámadásával megmutatta istenségét.

Szent Ilona szigetén, *száműzetésben*, így vallott *Napóleon* Bertrand tábornoknak: „Úgy tűnik, hogy Jézus meghalt, én pedig élek. A fordítottja az igazság. Krisztus él, mert őérette még évszázadok múlva is harcolnak emberek életüket feláldozva. Én pedig halott vagyok, mert már senki sem áldozza fel magát értem. Ezért hiszek Jézus istenségében.” Jézus valóban él, nekünk ez azért fontos, mert általa, benne és vele mi is öröké élünk.

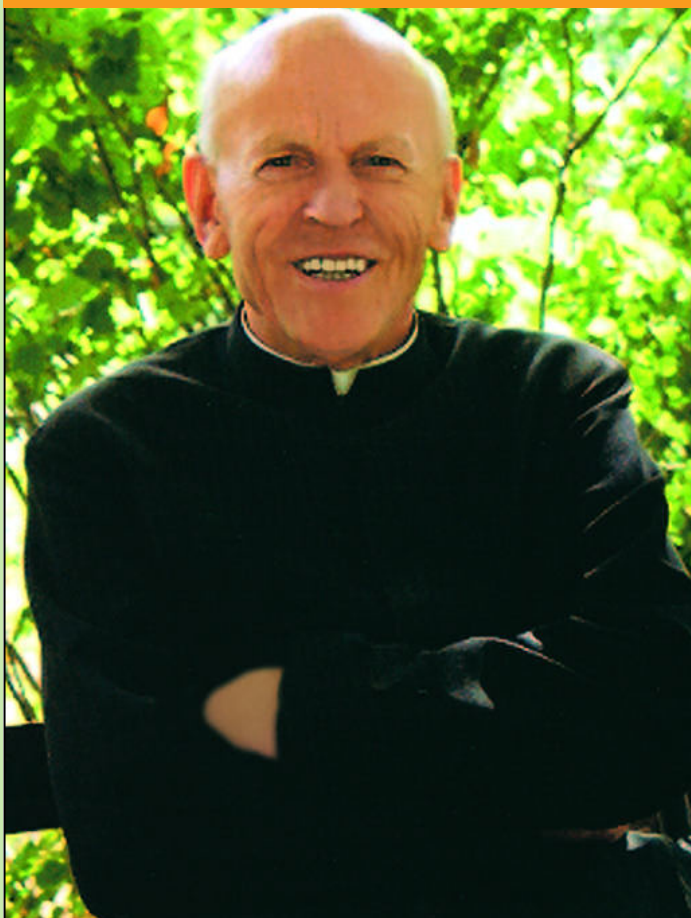
„Örvendjete angyalok! Jézusunk feltámadott, és a lelkünk meglelé ösvényét a menny felé! Alleluja, Alleluja!” (Hozsanna 85.)

PÁLFFY MÁRIA

Ön a Jóisten teremtett csodája, ne degradálja le magát! – szölt híveihez a pap Budapesten az Ecseri úti templom miséjén. Erre azok is felébredtek, akik – vasárnap délelőtt lévén – épp szenderegtek az utolsó padban, vagy falat támasztva vizslatták a kegytárgyárus üvegen túli, bőséges kínálatát. Nem mintha a ceremónia unalmas lett volna, csak mi – sajnos – fáradt, elfásult népek vagyunk. Nehéz nekünk olyat mondani, amire még odakapjuk a fejünket. Nos, csodának végképp senki sem tekint bennünket! Ám Dr. Kerényi Lajos atya, a budapesti Ecseri úti templom plébánosa mindenkit annak lát, eszerint bánik az emberekkel. Az 1927-ben

Beszélgetés Dr. Kerényi Lajos piarista teológussal

Szőnyön született Tiszteendő úrnak magával ragadó, sodró a lendülete, utánozhatatlan a stílusa. Pedig sok oka lett volna az összeomlásra! Fiatalon frontot járt, majd hadifogság jött Oroszthonban. Aztán hazatérve folyton kihallgatták, mert akkoriban az Isten szolgálói gyanús alakoknak számítottak. Napjainkban ugyan enyhült a politikai nyomás, viszont a fejekben dúló zavaros káosszal szüntelenül harcolniuk kell. Lajos atya a „frontvonalon” küzd, rendíthetetlenül járja a kórházakat, könyveket ír, fiatalokat oktat s nagy hévvel bátorít. Ő az Úr mosolya, ha a szemébe nézel elhiszed, hogy a Mindenható jóságos.

„Higgyék el, meg vagyunk váltva!”

Ön szerint apokaliptikus idöket élünk?

Abszolút! Én ezen érési folyamatot, kiteljesedést értek mind egyéni, mind történelmi szempontból. Jézus tájékoztatott minket arról, hogy el fog jönni ennek a világnak a megdicsőülése. Látni bizonyos eseményeket, amelyek végidőket jelezhetnek, ám több Szentírási prófécia beteljesülése várat még magára. Gondolok itt az Antikrisztus fellépésére, a zsidó nép megtérésére.

Félnünk kellene?

Semmiképpen! Ugyan, miért féljünk? A világ Istené, és Neki esze ágában sincs lemondani rólunk. Vele szemben a sátán végül veszít, nagyon „kisfiúként” távozik majd a történelem porondjáról, ezért a világ gyönyörű, reményteljes végkifejlet felé tart. Persze szenvedéssel teli út visz odáig, a „Mennyek országa erőszakot szenved”. De a diplomaszerezés, az olim-

piai aranyérem szintén sok küzdelemben kerül, nem? Isten Országáé ugyanígy küzdelemmel jár, szerencsére Jézus zsákmányként felvitt minket a keresztre, ahonnan mindeneket Magához vonz. Hozzá tartozunk, a győztes az Úr lesz, ez biztos. Tehát nyilván az övéire is győzelem vár.

Misztikusan hangzik ez a ma emberének, akit a tudomány vezet.

Van ebben tudomány, higgye el! Sokszor jöttek már oda hozzám nagyokosok, hogy ugyan, atya, maga olyan maradi! Hallott már esetleg az evolúcióról? Ó, feleltem nekik, hogyne hallottam volna, az viszi előre a világot. Hiszen mi annak a lényege? A fejlődés. Mit tanított nekünk Jézus? „Legyetek tökéletesek, amint a ti Mennyei Atyátok is tökéletes.” Ha ezt komolyan élni akarjuk, az nyilván haladást követel, egyfajta lelki evolúciót. Ez

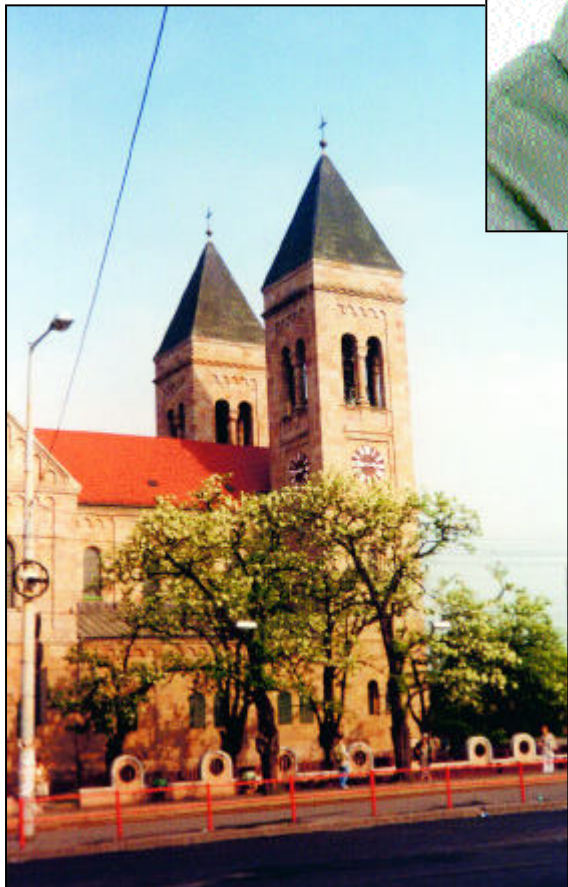
az egyéni szint. Globálisan nézve pedig azt látni, hogy a Szentlélek hatékony munkája folytán világszerte terjed az Evangélium. Az előző évszázadokhoz mérve talán többet értünk Isten velünk kapcsolatos terveiből is, sok minden kerül a helyére. Most beszéltünk az apokaliptikusról, aminek végső soron alappillére a folyamatos fejlődés, változás.

Irigylem az optimizmusát! Nekem úgy tűnik, mi inkább degenerálódunk.

Nézzé, tudatosítanunk kell, hogy a sáttán létező személy, aki minden jónak ellene van. Nála nagyon színes a kirakat, csak üres a raktár. Az Úr figyelmeztetett minket arra, hogy a gonosz erők hatnak ránk, irányítani tudnak minket, s olyannyira támadnak, hogy teljesen tévútra vihetnek. Több pokolfajzat csak böjt és ima együttes hatásával űzhető ki belőlünk. Ezek tények.

Mély tapasztalatai lehetnek.

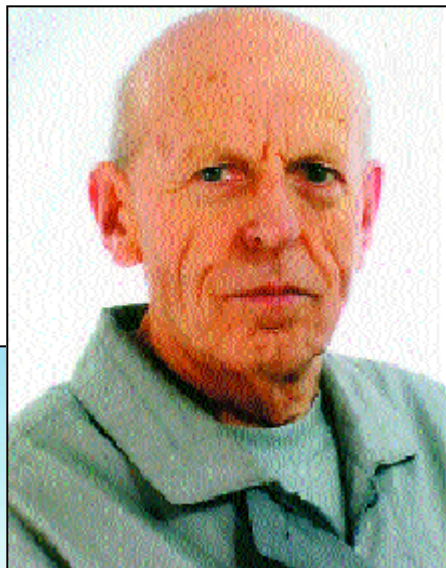
Az Úr akaratából tíz kórház tartozik a „felségterületemhez”. Rengeteg tönkrement sorsot látok, tulajdonképpen feltárló előttem a társadalom keresztmetszete. Alkoholistákkal, depressziósokkal, kényszerképzetes, tudathasadásos betegekkel beszélgetek úgy heti huszonöt órában. Fiatal, szép lányok, kisportolt testű fiúk vannak köztük, akik öngyilkosok szeret-

tek volna lenni, mert az élet legkisebb terhelését sem bírják ki. Ezek mögött súlyos nevelési hiányosságok vannak. Emlekszem, az ő korukban mi sokan hadifogolytáborba kerültünk. De eszünkbe nem jutott, hogy végezzünk magunkkal, sőt, az járt a fejünkben, hogy majd mi megtérítjük Oroszországot! Viccesen szoktam tőlük kérdezni, hogy „ugyan már, hát mit lekvárokodunk?! Jön valami kis nehézség aztán rögtön föladjuk?” Ez a hozzáállás tetszik nekik. Tudja, van valami ezeknek az embereknek a szemében.

Mégis babonás, misztikus hóbortnak gondolja sok hívő az ördögűzést.

Pedig mekkora szükség van rá, rendkívül hatékony erő az! Én a tévé előtt régóta csinálom, Ceaucescunál kezdtem, folytattam Milosevicsnél, aztán a magyar „nagyoknál”. No, és hol tartunk most? Persze sosem azt kértem, hogy törje ki a

frász az illetőket, esetleg lője le valaki, hanem a megtérésükért imádkoztam. Válaszul jó pár szörnyetegnek kikiáltott „nagyvad” pálfordulását engedte látnom az Isten, ami rendkívül szép ajándék, alázattal mondom érte köszönetet. Nem értem igazán a sátán lehetőségeit, sokat töprengék azon, miként értsük azt, hogy „kikér bennünket az Úrtól” rostálásra, viszont azt tudom, hogy a gonosz valóban legyőzhető Jézus nevében!

Újra az ima fontosságánál tartunk.

Elmesélek magának valamit. Valahol a Dunántúlon élt egy pap, akinél nagyon jól mentek a dolgok a faluban. Engem érdekelt, mi lehet ennek az oka. Aztán elhunyt az atya, és a vetköztetésnél vezeklőinget találtak rajta! Bár összeverezte vele a testét, alázattal hordta haláláig. Na, erről van szó! Valójában minden hívő életében lennie kellene olyan titoknak, amiről csak Isten tud és ő. Valami rejtett vezeklés, áldozat, amit akár vére verejtekével önként vállal másokért. Ez igazi gyógyírt jelentene.

Sok katolikus hisz a lélekvándorlásban, ezért feleslegesnek tartja az ilyesmit, mivel a következő életében még lesz mód tisztulni. Ez igaz?

Miért lenne igaz, amikor Jézus a jobb latornak azt mondta, hogy még ma velem leszel a Paradicsomban?! Véletlenül sem azt, hogy te disznó gazember, loptál, öltél, paráználkodtál, ezért büntetésként legalább három életet élsz még. Természetesen adva van a további lelki tisztulás

lehetősége, hiszen a tisztítótűz létező hely. De erről a keleti vallások nem kaptak kinyilatkoztatást, ők a „nagy egész-ből” részleteket ismernek, amiben kétségtelenül ott vannak a mi hitünk elemei is. A transzcendens irányzatokban sok közös gondolat van. Erről VI. Pál pápa úgy nyilatkozott, hogy a Szentlélek mindenütt működik, viszont a Lélek teljessége a katolikus Egyház Péteri-vonulatában található meg.

Felfoghatatlan irgalom tartja fent a világmindenséget, tehát kárhozatra jutni „elég nehéz”.

Isten hiteles képviselői mind erről tesznek tanúbizonyságot. Jártam Medjugorjében s a látnok Vickától rákérdeztem arra, hogy ez a kegyhely Isten fényéből a büntetést, vagy az irgalmat közvetíti nekünk. Ó, messzemenően az irgalmat – válaszolta! A Mennyeek Országában három dolgon biztosan nagyon fogunk majd csodálkozni. Először azon, hogy sokan nem lesznek ott, akikről úgy gondoltuk, ők biztosan... Másodszor azon, hogy sokan ott lesznek, akikről úgy véltük, esélyük sincs. Harmadszor azon, hogy mi magunk bejutottunk... Az a csodálatos Hely a Nyolc Boldogság embereire vár.

Fél a haláltól?

Jézus is félt! Igen, tartok a betegségtől, az itthagytástól. Nehéz ezt szavakba önteni. Bátorít, hogy a haldoklókat látogatva tanúja lehetek sok lelki beérésnek, felemelő, megható pillanatnak. Például az onkológián feküdt egy asszonyka, akinek a fején körbe nedvedző daganatok nőttek. „Látja, Tisztelendő úr – mondta nekem – töviskoronát kaptam az Úrtól.” No, s mit tud vele kezdeni? – kérdeztem vissza. Ő pár percig gondolkodott, majd ezt felelte: „Kiegészítem Jézus szenvedését a magaméval a családom, nemzetem javára!” Mekkora érettség van ebben, milyen közel járt már a Mindenható átöleléséhez! Mélyen értette az Evangélium üzenetét, miszerint Jézus kínlását „kipótolva” közreműködhetünk a lelkek üdvözülésében. Lenyűgöző koncepciója ez az Istennek velünk kapcsolatban, Aki életét adta értünk. Tehát mindig lesz biztos kapaszkodónk a Megfeszített Jézusban, ahogy azt zseniális egyetemi tanárom, Takács József is folyton hangoztatta: „Uram, fogják föl, meg vagyunk váltva!”

FAJKUSZ MÁRIA

Medveczky Ádám Budapesten született 1941. július 15-én. Kórodi András tanítványa. 1960–1969 között az Állami Hangversenyzenekar üstdobosa, 1969–1974 az Operaház vezénylő korrepetitora, 1974-től karmestere, 1991–1994 között zeneigazgató. 1974-től a Zeneművészeti Főiskola adjunktusa. 1987-től a Postás Szimfonikus zenekar művészeti vezetője. 1974-ben a nemzetközi karmesterverseny második díját szerzi meg. Jelenleg az Operaház karmestere, a Győri Filharmonikus Zenekar művészeti vezetője, valamint a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem docense. 1976-ban Liszt Ferenc díjat kap, 1989-ben érdemes művész díj kitüntetésben részesül. 2002-ben lett az Operaház Örökös tagja, majd ugyanebben az évben Terézváros díszpolgára címet kap. Komolyzenei életünk sokoldalú karmester-egyénisége 2003. márciusban a Bartók Béla-Pásztori Ditta-díjat vehette át.

Kérem, meséljen gyermekkoráról, szüleiéről, testvéreiről!

Muzsikás család voltunk, főleg édesanyám révén, aki az Operaháznak volt a korrepetitora. Zeneszerzés és karmester végzettséget kapott a Zeneakadémián. Nagymamám Basilides Mária, a század kiváló magyar énekesnője, az Operaház örökös tagja. Talán a Basilides név hozta meg az egész család számára a művészetre való igényt. Édesapám ügyvéd volt, sajnos tragikusan korán halt meg, 38 éves korában. 1945 februárjában az oroszok elvitték „málenkij robot”-ra. Önként jelentkezőket kértek azzal, hogy aki vállalja, az kap lisztet, cukrot. Jelentkezett. Aknátlanítást kellett végezni. Gödöllő környékén felrobbant.

Növelte a család muzsikás hozzáállását az, hogy édesanyámnak a következő házasságában Katona Lajos operaénekes volt a férje. Bátyám, húgom és én is zenészek lettünk. Mind a hárman az Operaházban dolgoztunk. Bátyám már nyugdíjas, kürtös. Húgom, Katona Anikó az Operaház karigazgatója, én meg karmestere vagyok. Négyen voltunk testvérek. A negyedik testvér, Balázs, sajnos, korán elment, gyógyíthatatlan rákbetegségben halt meg 43 éves korában.

Életünket a zene és a játék határozta meg. Nagyon szép gyermekkorom volt, a Rákosi-éra minden nehézsége ellenére. Esténként sokszor volt köménymaglevés, pirítós, ebben semmi kivétneivalót nem találtunk. Most lett az ember annyira igényes, hogy a húsfélékben is válogat. Édesanyám, ha néha hozott az 50-es évek közepén pár szelet párizsit, az már nagy csodának számított.

A középiskola első két osztályát Pesten, a

Beszélgetés Medveczky Ádám karmesterrel

Csak a hitben tudok élni

Fotó: Szabó Béla

Madách Gimnáziumban jártam, a III. és IV. osztályt a zenegimnáziumban végeztem.

Milyen hangszereken tanult? Úgy tudom, hogy ifjú korában ütőhangszereken is játszott.

Zongoratanulással kezdtem. Édesanyám ötlete volt az ütőhangszer tanulás, amely közel vitt a zenekarhoz. Nagyon sokan ismertek egy filmkocka révén. 15 éven keresztül szilveszter éjszakáján, éjfélkor, az üstdob mellett én jelentem meg a himnuszban. A televízió 1964-ben vette föl. Fiatalt, 23 éves voltam, sima arccal és koromfekete hajjal. Zenekarban 9 évig játszottam, 1960 és 1969 között.

A családból hozta magával a zene szeretetét?

A szeretet nem is fejezi ki hűen a zenéhez való kapcsolatomat. A zene volt a mindenünk. A zene volt a tea és a pirítós mellett a mindennapi kenyerünk. Életünket az opera, az opera élmé-

nye, a zenehallgatás töltötte be. Az volt a természetes, hogy minket ez foglalkoztat.

Mikor jött rá, hogy karmester szeretne lenni? Miért akart karmester lenni?

Az nem úgy megy, hogy pl. 1955. január 27-én elhatároztam, karmester leszek. Lassanként, és a zenekari játék hozta magával. Zenekarban játszottam, mint ütőhangszeres. Bolondultam a zenekari hangzás lehetőségéért és a zene irányításáért, szuggesztív vagy kevésbé szuggesztív erejéért. A karmesteri tevékenység nem lehet fantom, nem lehet mozgások tömkelege. Nem a közönséget kell szórakoztatni tetszetős pózokkal, hanem a zenét kell szolgálni, a zenészek számára érhető mozdulatokkal segíteni a zenekart.

Attól kezdve, hogy karmesternek készült, tudatosan figyelte a karmestereket?

Nem, inkább hagytam magam. Aki megfo-

gott, azt figyeltem. Nem azért figyeltem, hogy utánozzam, hogy ellessen a titkát, inkább hagytam magamra hatni. Később, évtizedek után jött ki egy-egy megoldás vagy egy-egy talánság.

A főiskolán meg lehet tanítani a karmesterséget?

Sehol nem lehet igazából jó tanácsokat, technikai tanácsokat adni. A mozdulatok egyértelműségére, ritmikus beosztására, jelzésekre lehet felhívni a figyelmet. De mivel ez nem egy konkrét hangszer, mint ahogy a zeneszerzés, ezt sem lehet szerintem igazából megtanulni. A zeneszerzés tanításánál lehet arányokra felhívni a figyelmet, hangszerelésbeli fogásokra, tapasztalatokra, hogy mi hogyan szól. A stílus tanulmányok szabályaira lehet tanítani. De, hogy valakiből milyen muzsika buggyan ki, ezt tanítani nem lehet.

Partitúrával, vagy a nélkül dirigál?

Mikor hogy, teljesen változó. Elég sokat vezényeltem azt partitúra nélkül, amit gyakran csináltak, amit annak idején nagyon jól megtanultam. Akkor vezényelek kotta nélkül, amikor sok időm van megtanulni, memorizálni. Egyébként sem értékmérő, egyre jobban meggyőződés. Csak egy átlagon felüli memória kell hozzá. Egyik kollégám híres volt arról, hogy jó memóriája volt. Csak úgy fogadásból, fél nap alatt a menetrendből 20 oldalt megtanult. Fantasztikus, ez egy készség. Lehet partitúrából jól vezényelni és lehet partitúra nélkül rosszul vezényelni.

Hol dirigál?

A Magyar Állami Operaházban vagyok karmester és a Győri Filharmonikus Zenekarnak vagyok művészeti vezetője, első karmestere. Emellett a Zeneakadémián tanítok énekeseket. Ott veszem hasznát zongoratudásomnak, hiszen zongora mellett tanítom meg az operairodalmat. Tanítom az operai szerepgyakorlatokat, ami nem más, mint megismertetni az énekesekkel az opera stílusát, a különböző stílusban való éneklést, egy-egy nagy szerep elsajátítását, kis szerepeket, közép szerepeket. Évente 4-5 nagy szerepet megtanulnak, tehát a főiskola befejezése után úgy indulnak a pályán, hogy már 12-15 szerepet tudnak.

Őn dobogós helyezést ért el a nemzetközi karmesterversenyen. Mikor volt?

A Magyar Televízió által 1974-ben rendezett első nemzetközi karmesterversenyen értem el második helyezést. A versenyt Kobajasi Kenicsiró nyerte meg. Pályám egyik fordulópontja volt. Szakmailag ugyan nem sokat jelentett, inkább ismertségi és foglalkoztatási szempontból. Nagy megmérettetés volt számomra, bizonyos fokú ismertséget eredményezett a művésztszadalamban és a közönség egyes rétegeiben is, amelyek zenével foglalkoztak, és figyelemmel kísérték a hazai zenei eseményeket. Kobajasi két évtizedig volt állandó vendége a

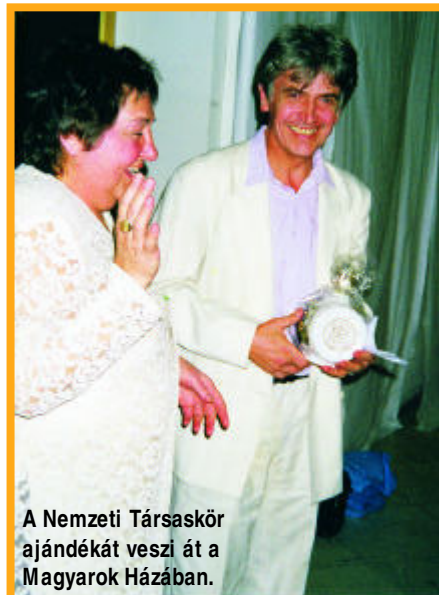
magyar zenei életnek. Nemcsak koncerteket, hanem operákat is vezényelt. Vidéken is fellépett. Vezényelte a Nemzeti Filharmonikus Zenekart, a Rádió Zenekarát és szinte az összes nagy zenekart.

Kobajasival milyen volt a kapcsolata?

Kobajasival nem volt sok kapcsolatom. Amikor találkoztunk, nagyon udvariasan elbeszélgettünk. Igazából állandó emberi-művészi kapcsolat nem volt köztünk. Sokat dolgozott, ha itt volt, rohant állandóan, millió dolga volt. Kötelező művészi társalgással nem nagyon fárasztottuk egymást.

Hány gyermeke van, mekkorák?

Öt gyermekem van. Attila 30 éves, Rita 28, Szabolcs 25, Zoltán 24, és van egy 12 éves kisfiam, Balázska. Az életcélt tekintve első helyen állnak gyermekeim. Az élet alapértelmét jelentik számomra.

A Nemzeti Társaskör ajándékát veszi át a Magyarok Házában.

Feleségével és hat hónapos Levente unokájával Dömösön.

Unokája van?

Van egy hároméves unokám Rita lányomnál, Leventének hívják.

Gyermekeinek van kapcsolata a zenével?

Szabolcs a Zeneakadémia győri főiskoláját végezte el. Ő az egyedüli profi zenész, ütőhangszeres. Nagyon jól zongorázik, operai érdeklődésű. Korrepetitori teendőket lát el, és zeneiskolákban tanít.

Mindegyik gyermekem meg van kínálva zenei lehetőséggel. Szeretik, érdekli is őket. Azonban a fanatikus zeneszeretetet csak a Szabolcsnál van meg. Ő leül reggel a zongora mellé 9-kor, elkezd a Parsifalt, és amíg nem ér a végére, legyen az délután 2 óra, fel sem kel.

Balázs a Táncművészeti Egyetem II. éves hallgatója. A Diótörőben szerepet kapott az Operaház előadásában, emellett ütőhangszereken is tanul.

Mi a véleménye a Kodály-módszerről?

Nehéz olyanról hitelesen véleményt mondani, amit igazából nem ismerek. Megmondom őszintén, kicsit szégyellem, hogy valójában a mélységébe nem látok bele. Egy tény, rossz nem lehet. Az egész szolmizációs és kottaolvasói, intonáló rendszernek csak a szele érintett meg engem a tanításban. Nagyon sokat segített nekem a belső hallás elérésében, kotta-, zene-

Fekete Gyula íróval Kiskunlacházán.

Hűség-díj átvételekor Dömösön és fogadáson feleségével (a háttérben Ferencz Éva művésznő).

ni. A világ többi országában a zenei elméleti képzés sokkal kezdetlegesebb, mint nálunk.

Amíg Kodály élt, a magyar zene nem fordulhatott semmilyen irányba. Valahogy kordában volt tartva. A magyar zene későn kapcsolódott bele az effektus zenébe, ami sokszor nélkülözi a ritmust, a metrumot, az intonációt, a hangnemet, a melódiát. Kizárólag zenei ötle-

olvasás terén, és a memo-
rizálásban is. Logikára
épül, logikára tanító a
módszer. Sajnos, külföld
felé elüzletiesedett. Jó,
hogy az egész világot
megtanítottuk így énekel-

A Hazatérés Református templomban.

Hűség-díj
átvételekor
Dömösön

teken, effektusokon alapszik. Sokáig nem is állta meg a helyét. Most már ismét melodikus és ritmuscentrikus zenéket írnak a komponisták.

A zenetörténetben kik állnak Önhöz legközelebb?

Nehéz felsorolni. Ami hozzám a legközelebb áll, az az olasz romantikus operazene: Verdi, majd Puccini világa. Aztán sok minden más. Elsősorban Bartók, Kodály, a magyar zene. A bécsi klasszicizmus, Mozart, Haydn, Schubert, Beethoven. Nehéz rangsorolni, nagyon sok irányultság van.

Együtt voltunk Kiskunlacházán egy ünnepségen, ahol az Antall-kormány földművelésügyi minisztere tárogatót játszott. Amikor megszólalt a hangszer, Wagner jutott eszébe és egy történetet mesélt. Megosztaná az olvasóval is?

A tárogató tipikus magyar hangszer, jellegzetes nosztalgikus, bús, lemondó hangszínével. A kuruc zenének a szimbóluma volt. Ami fájdal-

A Nemzeti Társaskör összejövetelén a Kis Olimpia étteremben, a szerző családja Takács Mónika és Szilágyi Katalin körében.

mas is, hiszen veszített szabadságharc volt. Amikor Wagner - már idős korában - Magyarországon járt, megszállt egy fogadóban, ahol egy cigánybandát hallott játszani. Meghallotta a tárogatót, egészen a hatása alá került, sokáig hallgatta, majd felkiáltott: Ha ismertem volna ezt a hangszert, akkor ezt írtam volna be a Trisztán 3. felvonásába! Tudniillik, ott az agonizáló, halálkölő és életére visszaemlékező zenei részben az egész fáradt álmodozást egy angolkürt jelzi. Az angolkürt az oboa családjához tartozó fúvós hangszer. Szintén van egy kis lírai, fájdalmas, szorongó megszólalása, ami nem teljesen nyílt. Igazából a tárogató felelt volna meg Wagnernek.

Nyugdíjba megy egy karmester?

Szerencsés pálya olyan értelemben, hogy olyasfajta veszély, hogy valamilyen módon a szervezet felmondja a szolgálatot, mint például egy balettosnak nem mozognak már annyira az ízületei, vagy egy fúvósnak már az arcizma nem működik annyira, hogy jól tudjon fújni, nincs. A hegedűsnek elkezd remegni a keze, az énekesnek elkopik a hangja. Karmesternél ilyenek nem állnak fenn. Ez nagy szerencse. A pálcá nem szólal meg, de ezzel nem szabad visszaélni. A magyarországi karmesterek mind halálukig vezényeltek, Ferencsik, Erdélyi, Lukács Miklós, Vaszy Viktor, Borbély Gyula. Kezükből esett ki a pálcá.

Milyen karmesteri pálcája van?

Egyfajta pálcát használok. Az Operaházzal szemben egy hangszerüzletben árusítják. Jóval olcsóbb, mint egy hangszer, nem olyan bonyolult. Akár koncert, opera, próba vagy előadás van, ugyanazokat használom.

Mennyire veszi igénybe egy hangverseny? A Zenekadémia 125 éves évfordulójára rendezett hangversenyen láttam Önt vezényelni. Kívülről úgy tűnik, hogy kimerítő tevékenység a vezénylés, gondolom, több kilót lead ilyenkor.

Több kilót talán nem, de kiszedi az embert. Nagy a koncentrációból eredő fáradtság. Nem fizikai, inkább lelki, szellemi fáradságot érzek.

Mit jelent Önnek a hit?

A hit számomra az egész életet jelenti, csak hitben tudok élni, nagyon köszönöm az Istennek, hogy a hitet megadta nekem. Ahogy öregszem, egyre jobban érzem ennek valóságát, mélységét és realitását. Azt a csodálatos közeget, amiben az embert akár jó éri, akár rossz, nem lehet nem észre venni, hogy a Jóisten irányítja az életét.

Számomra olyan ez a közeg, amely nyugalmat, erőt ad. Amit ifjabb koromban csak sejtettem, azt most felnőtt fejjel érzem, hogy megtaláltam.

SZILÁGYI FERENC

Védjük meg a magyar nyelvet!

A rendszerváltás utáni tizenhatodik évben anyanyelvünk és nemzettudatunk romlása oly mértékű lett, hogy már nem elég jelszavakat hangoztatni: cselekedni kell. A hivatalos nyelvművelés feladatát nem tölti be, mert egyfelől nem is vesz tudomást nyelvünk napról napra fokozódó szennyeződéséről a gáttalanul beáradó angolszász nyelvi szeméttömeg által, másfelől puha és hatástalan eszközöket alkalmaz, tevékenysége nyelvhelyességi és stilisztikai javítgatásokban merül ki, végül leválasztja a nyelvművelést a nemzettudatról, vagyis „világnézetiileg semleges” nyelvápolást folytat, melyből többé nem kérünk. Nyilván nem számíthatunk sem a politikai vezetésre, sem a hírközlő szervekre, hiszen ezek (kevés kivétellel) szinte válllvetve rombolják tovább a kommunista uralom alatt súlyosan megromgált nemzettudatunkat, családi életünket és istenhitünket, önbecsülésünket és népi műveltségünket. Ezennel megszólítjuk mindazokat, akik ezekkel a jelenségekkel nem tudnak és nem akarnak megbékélni, akik hisznek abban, hogy gátat vethetünk nekik.

Elsősorban azzal kell tisztába jönnünk, hogy pontosan mit akarunk védeni. Sajátos (és sajnálatos) történelmi, világnézeti okok miatt sem az oktatás, sem a kutatás nem képes felmutatni a magyar nyelv (és népi műveltség) különleges sajátosságait és értékeit, melyek őt a környező, teljesen más rendszerű és kötődésű indoeurópai nyelvektől élesen megkülönböztetik. Ezeket az értékeket még magyar nyelv és irodalom szakos nevelők, egyetemi hallgatók sem ismerik, ezért hát másokban tudatosítani, mellettük érvelni sem képesek. Ezen értékeket csak az akadémián és egyetemen

ken kívül folyó, mintegy harminc éve elkezdett, ún. szerves műveltségi kutatások révén lehetett és lehet föltárni, szerény kezek között ismertetni. Tudatosításuk nagyon fontos az igazi nyelvvédelem első lépéseként. Melyek ezek az értékek?

Mindenekelőtt ki kell emelni nyelvünk rendkívül rugalmas szórendjét, mely lehetővé teszi, hogy mondanivalónkat igen árnyaltan, az angol, német stb. nyelvekben szükségképp kialakult merevség, kötött szórend, számszerűség, formalizmus, kiemelő szerkezetek stb. nélkül fejezhessük ki. Szorosan idetartozik nyelvünk és észjárásunk mellérendelő-rokonító jellege, mely párhuzamok alkotása révén képes a valóság közvetlen megragadására – mindenféle elvonatkoztatás és „definiálás” nélkül, melyeket annak hiányában a tölünk nyugatra és keletre élőknek ki kellett találniuk. Ennek tudatosításával állíthatjuk meg a köznyelvünkben járványként terjedő angolszász mondatfűzést, melyre a vonatkozó névmások és kiemelő szerkezetek, valamint a névelők túlzó használata jellemző. Bár külső erők és belső csüggedés sokat torzítottak rajta, ez a mellérendelő-rokonító jelleg uralta-uralja eredendően történelmünket, közigazgatásunkat, tájhoz és más népekhez való viszonyunkat, viseletünket és viselkedésünket. Ez a szabadság és mellérendelő elv érvényesül Istennel való kapcsolatunkban, igen gazdag és Európában páratlan népművészetünkben, táncainkban, Szent Koronánk képi rendjében, de még gazdálkodásunk eredeti módozataiban is. Ezt a jellegzetességünket csodálatos aranytárgyakat létrehozó, igen magas szellemi-erkölcsi szinten álló, határtalan térben és korlátlan időben élő pusztai őseink alkották meg és hagyták reánk első számú megőrzendő örökségként. Nem dobhatjuk sutba ezt az örökséget!

Ugyanez a mellérendelő-rokonító észjárás nyilvánul meg egyalakú szavainkban, pl. *méh, szár, fog, nyúl, ég, sír, nőstb.*, melyek jelentései között – szótáraink állításával ellentétben – nem véletlenszerű, hanem nagyon is szoros, szerves összefüggés mutatkozik: ezek a jelentések egymást magyarázzák. Ugyanez a helyzet szócsaládjainkkal is, melyek nyelvünk szókincsét – más nyelvektől lényegileg el-

térő módon – egységes, szerves rendbe szervezik, s amelyekről a tudomány és az oktatás (talán épp ezért) egyáltalán nem vesz tudomást. A rohamosan leépülő köznyelvben és a szaknyelvekben fölöslegesen használt idegen szavak – a sok szép magyar szó kiszorításával – szócsaládjainkat is rombolják. E szócsaládok eredendően a világegyetem működését s benne a Teremtő munkáját képletezik.

A nyelvvédelem ügyéhez természetes módon hozzátartozik még a fővárosi ejtés egyeduralmának megszüntetése, visszaszorítása nemcsak a hírközlő szervekben, hanem a színpadon és filmvászonon is. Támogatni kell nyelvjárási sajátosságok nyilvános és mindennapi rendszerességgel történő megjelenését, mindenekelőtt az egykor általánosan használt és különleges értéket képviselő zárt *ë* ejtésének elterjesztését; el kell érni, hogy az emberek büszké legyenek nyelvjárási beszédmódjukra. Ezzel párhuzamosan vissza kell állítani a magyarság alaposan megcsappant önbecsülését, istenhitét, az anyaság és a tiszta családi élet rangját. Az édes anyanyelv becsülete ugyanis nem választható el a nemzet és a család önbecsülésétől.

Végül szorgalmazzuk az Országgyűlés által elejtett nyelvtörvény meghozatalát; legalább a lengyel törvényhez hasonló szigorúságú intézkedésre van szükség, hogy megállíthassuk a külső nyelvi szennyezést, a belső csüggedést, a hagyományainkkal, igen gazdag népi műveltségünkkel és édes anyanyelvünkkel nem törődő, jövő- és családellenes, nemzetvesztő magatartás terjedését. A magyarság nem „információhiánytól” szenved, hanem attól, hogy az utóbbi 200–300 év alatt fokozatosan megvonták tőle ősi műveltségét, mely őt évezredek át védte és táplálta. Fennmaradásunkat nem az Európai Unió vagy holmi szedett-vedett „globalizációs” folyamatok, hanem a szkíta-magyar népi hagyományainkhoz és a magyarok Istenébe vetett hithez való visszatérés szavatolhatja.

**DR. VÉGVÁRI JÓZSEF, NYELVTANÁR ÉS
DR. MÁTHÉ LAJOS, NAPVILÁG ALAPÍTVÁNY**

Déli harangszó

„Hogy az egész nép, fajra, nemre való tekintet nélkül, ezeknek az imáknak és búcsúknak részese lehessen, megparancsoljuk és elrendeljük, hogy az összes városok, területek és helyek minden egyes templomában a három órai és az esti ima között ... egy vagy több zengő haranggal, hogy jól hallhatók legyenek, félórás időközönként háromszor harangozzanak minden egyes nap...” – olvashatjuk *III. Calixtus* pápa 1456. június 29-én kiadott bullájában.

A harang szava egykor végigkísérte az emberek életét, rendbe fogta hétköznapiakat, ünnepeiket. Elvilágiasodott korunkban már vesztett hajdani fontosságából, de talán még most is joggal idézhetjük a régi latin mondást: *viros voco, mortuos plango, fulgura frango* – azaz: az élőket hívom, a halottakat elsírom, a villámokat megtöröm. A harangszó hívás, figyelmeztetés, intés, emlékezés és emlékeztetés, és ugyanolyan jellemzője egy településnek, egy tájnak, mint a népdalok vagy a népviselet. Maga a harang szavunk az egyik legkorábbi török eredetű átvételeink közé tartozik.

Amikor a X–XI. század fordulóján a magyarság felvette a kereszténységet, akkor már mind keleten, mind pedig nyugaton jó ideje használtak harangot, és nemcsak a Kárpát-medencében, hanem egész Európában a mindennapok része lett.

A haranghasználat rendje évszázadok során alakult ki. Nagypénteken a harangok régi szokás szerint „Rómába mentek”, azaz nem szólnak. Csak nagyszombaton, a mise Glóriája alatt kondulnak meg ismét. Ez azt jelenti, hogy a keresztények minden szomorúsága elmúlt, Krisztus sírjából feltámadt, az igaz Jónás legyőzte a halált, és elérkezett az örömdetes Húsvét ünnepe.

Egy-egy közösség sokat áldozott arra, hogy szépen csengő, hírüket messzire viű harangjuk legyen. De vajon tudjuk-e mindannyian, hogy miért szólnak minden délben a harangok? A XV. század közepén Mehmed szultán félelmetes serege Magyarország ellen indult, *III. Calixtus*

Szent Antal-ábrázolás csengővel

Csengettyűábrázolás az ulmi Wengenkirche főoltárán (1495–1498)

Kapisztrán Szent János (ismeretlen 18. századi festő alkotása, Esztergomi Keresztény Múzeum)

pápa keresztes hadjáratot hirdetett, és elrendelte, hogy a kereszténység védelmében a harangszó szólítson imára minden hívőt. Sokan a harangszó nyomán elmondott ima erejének tulajdonították, hogy a Hunyadi János hadvezér és Kapisztrán János ferences barát által vezetett keresztes had Nándorfehérvár falainál győzelmet aratott az Oszmán birodalom seregei

felett. Ez a figyelmeztető és küzdelemre felhívó harangszó évtizedekig megállította a törökök előrenyomulását. 54 évvel később, 1500. augusztus 9-én – a jubileumi Szentév alatt – az akkori pápa, VI. Sándor elődje korábbi rendelkezése alapján akként határozott, hogy a harangszó ezentúl minden délben szólaljon meg, emlékeztünkbe vésve azt, hogy a kereszténység védelme, az összetartás minden időben és minden helyen fontos kötelesség.

Ennek a történelmi ténynek állított méltó emléket a *Visy Zsolt* szerkesztésében *Déli harangszó* címen megjelent ünnepi kiadvány, melynek egyes írásai – jeles tudósok közreműködésével – felelevenítik a harangozás szokásának kialakulását és európai történetét (*Benkő Elek* régész); a magyarországi harangkészítés több évszázados útját (*Patay Pál* régész); a harangozás liturgiai hátterét (*Török József* egyháztörténész); a harangozás szokásához kapcsolódó rendkívül gazdag népeleti megnyilvánulásokat (*Barna Gábor* néprajzkutató). A már hivatkozott pápai bullákat ismerteti *Érszegi Géza* levéltáros; az oszmán terjeszkedéséről ad hiteles képet *Ágoston Gábor* turkológus; *Kulcsár Péter* történész és *Di Virgilio*

atyja pedig *Kapisztrán Szent János* világszerte élő és ápolult kultuszát tárja elénk gazdag adatok kíséretében.

„A harangszó ünnepe hív és életet búcsúztat. Abból – írja bevezetőjében Orbán Viktor volt miniszterelnök –, hogy mikor és hogyan szól, egy falu apraja-nagyja pontosan tudja, mit jelez: ünnepet, veszélyt vagy végső búcsút. Őseink hite szerint a harangok elriasztják a rosszat, elűzik a veszélyt. Még ma is vannak falvak, ahol az idősebbek azt mondogatják, a harangszó a viharfellegeket is elhajtja. Szóljanak hát a harangok, erősítsék hitünket, összetartozásunk tuda-

tát. Űzzék el az összes viharfelhőt Európa fölött. Emlékeztessenek arra, hogy lehet hivatása nemcsak az egyes embernek, nemcsak a nemzedékeknek, hanem egy egész országnak is.”

DR. UDVARHELYI OLIVÉR

Idén augusztusban nagyszabású egyházi esemény elé néz Köln városa a 20. világifjúsági találkozó alkalmával. A Szentatya ugyanis az augusztus 16-21. közötti időre a Rajna menti városba hívta meg a világ fiatalságát, hogy ők ott „egymást jobban megismerjék és az Úr Lelkét kérve a keresztények egységéért fáradozzanak”.

„Igyekezeted nem lesz fölösleges!”

A pápa, aki személyesen is jelen akar lenni közöttünk, a következő mottót választotta ki az eseménynek Máté evangéliumából: „Eljöttünk, hogy imádjuk Őt.” (2,1) E rövid szentírási idézet utal a napkeleti bölcsek gyermeki hódolatára, amely gyönyörű vezérgondolatot sugall az Eucharisztia évében találkozni, lelkileg töltekezni kívánó fiatal nemzedék számára. Nem véletlen a szentírási idézet kiválasztása sem, hiszen a hagyomány szerint évszázadok óta a kölni dómban tiszteli a keresztény világ a gyermek Jézust imádó mágusok ereklényét.

Hónapok óta folynak az előkészületek a kölni érsekség területén és minden más német egyházközségben, hogy kellő körültekintéssel sikerüljön megszervezni a nagy eseményt, amelyre kb. egymillió fiatal várak.

A nyár elején nagy port kavart fel az a vita, amely a záróesemény színhelyének kiválasztása körül alakult ki. A szervezők előbb egy régi, nem működő katonai repülőteret és környékét szemelték ki erre a célra Sankt Augustin Hangelar városrészében. A természetvédők szervezete megvétózta a helyszínt és jogi eljárást helyezett kilátásba, ha a szervezők nem keresnek más helyet. Így tovább folyt a találgatás afelől, hogy melyik az a Kölnhöz közel eső szabad tér, amelyen több százezer fiatal tud majd gondmentesen összegyűlni a pápával?

„Aztán, ahogy a napkeleti bölcsek elmentek...” (Mt 2,13) De végre, hosszas keresgélés után meglett a hely: Boldog Adolf Kolping szülővárosának közelében, Marienfelden (Kerpen). Mindaz, ami az illetékeseknek hónapokig bosszúságot okozott, gondviselészerű fordulatot hozott. Mert itt még több ember elfér, mint Sankt Augustinban. És főleg, mert a Marienfeld területe „szent hely”. Nemcsak azóta, hogy a szervezők 2004. október közepén, tehát tíz hónappal az esemény előtt egy ünnepé-

lyes szentmisével lelki értelemben „elfoglalták”. E hely már nagyon régóta az, amivé a világifjúsági találkozó kíván válni: istentiszteleti helyé. Itt a ciszter szerzetesek egy romos kápolnában őriztek valamikor egy nagyon régi kőből készült szenvedő Mária szobrot. S ez a Pietà, amely 1420-ban készült, azóta sok száz zarándoklat célpontjává vált. De még korábbi időpontra is visszavezethető ez az imádságos hely: 1231-ben ciszterci apácák alapítottak itt először kolostort Brotenbroich névvel. 1448-tól a ciszterci rend férfi ága vette át az időközben már apátsággá nőtt kolostort, s töltötte meg vallásos élettel a helyet egészen a szekularizációig (1803), amikor megszüntették a rendeket.

Így, sok évszázaddal később, most újra lelki zarándoktemplom épül itt a világifjúsági találkozó alkalmával, ahol hajdanán szerzetesek női és férfi ága oly hosszú időn keresztül liturgiára gyűlt össze és imádta Istent.

Idén augusztusban tehát Marienfelden – Isten segítségével – sok százezer fiatal a nagyvilágból a Szentatyaival együtt tovább folytatja e lelki cselekedetet az éjszakai szentségimádás és az azt követő ünnepi szentmise világában. A látszat szerint a XIX. század elején a szerzetesek igyekezete kudarcra járt, mert – bár külső nyomásra –, de el kellett hagyniuk a kolostort. Viszont a lelkek mélyén körvonalazódni látszik, hogy mégis volt ereje imájuknak! Én bízom abban, hogy imádságuk hatása meg fog mu-

tatkozni most, évszázadokkal később a világ fiataljainak együttlétében. S így újra bebizonyosodik, hogy semmi semvész el örökre azok igyekezetéből, akik őszinte, tiszta szándékkal Isten dicsőségét és a lelkek javát szolgálják. Mert ma is vannak sokan, akiknek minden nemes igyekezete első rálátásra hiábavalónak tűnik. Sok szülő küzd ma is gyerekei egészséges körülmények közötti keresztény nevelkedéséért, hitoktatók igyekeznek mindent megtenni, hogy a felnövekvő nemzedék Istenre találjon, s mintha mindez hiába való volna. Az elsőáldozás és a bérnalkozás után az iskolások nagy része egy csapásra elmarad a közösség liturgikus ünnepeiből s a lelkészek évekig nem találkoznak már velük. A sikertelenség sokakat jobban felőröl, mint a befektetett energia. És mégis, minden igyekezetünk, amit Istennek ajánlunk, nem fölösleges. Néha olyankor mutatkozik meg mindezek hatása és olyan formában, ahol és ahogy még csak álmodni sem mertük. Ki tudja, mennyi hitbeli erősödést fog majd eredményezni a ciszter szerzetesek évszázados imája 2005-ben a világifjúsági találkozóon. Bizonyára ők sem mernek álmodni arról, hogy egy ilyen eseményre fog sor kerülni apátságuk színhelyén.

A Marienfeld területének egyik oldalán áll egy nagy kő, amelybe Adolf Kolping egy mondata van belevésve. A boldoggá avatott kerpeni Kolping ezeket a szavakat mondta hajdani szülőfaluja káplánjának, aki életútján mély benyomást tett rá: „Igyekezeted nem lesz fölösleges.”

Az Egyház hivatalos megnyilatkozása alapján tudjuk, hogy Kolping életében valóban nem volt hiábavaló mások igyekezete. De imádkozunk és dolgozunk közösen reménykedve azért, hogy a 2005-ös világifjúsági találkozó Kölnben is sok lelki gyümölcsöt érleljen fiataljaink és mindannyiunk életében.

LUKÁCS JÓZSEF, KÖLNÍ PLÉBÁNOS

Ki gondolná, hogy Is-
tenben hívő dicső
elődeink még akkor
is Bibliát nyomtattak, ami-
kor gyűlni kezdtek a komor
fellegek a fejük felett. A for-
ró szurokkal, égő szalma-
karikákkal harcoló egri
asszonyok méltán kaptak
az utókortól tisztes emlé-
ket, és becsületet, de va-
jon hányan tudnak arról,
hogy más csuda dolgok is
megestek a háromfelé
szakadt ország egykori tör-
ténetében, az ádáz tör-
ök–magyar várharcok ide-
jén? Pedig majd száz évvel
Eger viadala után, Vára-
don is igencsak érdekesen
alakult a vár viadala, még
akkor is, ha ez a vár végül
is a török kezére került.

1660. július 11-ét irt a
naptár, amikor a váradi ka-
pitánynak úgy kellett dön-
teni, hogy felgyújtja a saját
városát, mert a várból
másképpen nem lett volna
kilövése az ostromra ké-
szülő török felé, és az ép
házak között a török igen-
csak könnyen megközelít-
hette volna a vár falait. A
város tehát égett, mert a
kapitány hiába várta
Souces Lajos Rattuit kapi-
tány császári felmentő se-
regeit, akik mint ekkoriban
rendesen máskor is, most
is elkéstek a csatából. Pe-
dig Rattuit gróf nem akárki
volt, hanem Montecuccoli
tanítványa. Mégsem ért
időben a csatába, amit a
Habsburg gazdái talán
nem is bántak annyira. El-
végre – szerintük – a legol-
csóbb csata a meg nem ví-
vott csata, különösen más
ország területén.

Június 14-én meg is ér-
kezett a roppant török se-
reg és körbefogta a várost.
Nagyon kevés – mindössze
néhány száz – katona
maradt a várban, és alig
néhány száz polgár szorult
be, akik nem vették észak
felé a menekülés irányát.
Harmincöt deák azonban

úgy döntött, hogy elsősor-
ban nem élelmiszert visz
magával, hanem nyomda-
műhelyük minden felszere-
lését, hiszen éppen a Bib-
lia legújabb példányait
nyomtatták, amikor a török-
nek híre jött. Ez volt az első
magyar magyarázatos
szentírás, amit Köleséri
Sámuel tiszteletes látott el
magyarázó szövegekkel. A

matájában könyvnyomtató
műhelyt rendeztek be, és
szinte végkimerülésig dol-
goztak a nyomtatással.
Még az sem törte meg eltö-
kélte hitüket, hogy augusz-
tus 14-én felrobbant a vár
puskaporos tornya, ami ép-
pen a kazamatába menekít-
ett nyomdára szakadt rá.

Augusztus 24-én már
csak egy rakás rom volt a

Érdekességek a Biblianyomtatás történetéből

Biblianyomtatás ágyúdörgés közepette

magyar hon ekkoriban sem
volt híres könyvolvasói éré-
nyeiről, de a sors fura finto-
ra úgy hozta, hogy ezt a ki-
adványt már előre kifizet-
ték sokan, és – ahogy ma
mondanánk – tiszántúli
nagyurak személyében
szponzorai is akadtak. A
huszonöt íródeák, és
nyomdászdeák, három ide
menekült prédikátor,
Kovácsnai Péter, Kállai
András, Igaz Kálmán veze-
tésével, nem törődve a
vésszel, folytatni kezdték a
munkát ott, ahol abba-
hagyták. Segítségükre volt
ebben a váradi iskola ki-
váló tanára Mártonfalvy
András is, aki később a
csatát túlélte diákokkal De-
brecenbe menekült, és élet-
re keltette a magyar vallá-
sos oktatást. A vár kaza-

vár miután a török akná-
szok sikerrel robbantottak
fel egyszerre két bástyát is.
Negyvenhat napja tartott
az ostrom, amikor a kapi-
tánynak tovább már nem
volt semmiféle tartaléka, és
tárgyalni kényszerült. A tör-
ök el is fogadta a tárgyalá-
si ajánlatot. A magyar tár-
gyaló küldöttség kialakulta,
hogy nemcsak a fegyverei-
ket vihessék magukkal, ha-
nem a kész Bibliákat is. A
tárgyalás olyan sikeres
volt, hogy Ali basa meg-
ígérte, 200 szekeret ad a
kivonuló magyaroknak a
kész Bibliák elszállítására.

Augusztus 28-án meg-
kezdődött a kivonulás. A tör-
ök ígéret is csak részben
teljesítődött, hiszen a két-
száz szekér időközben alig
százra olvadt, sok Bibliát a

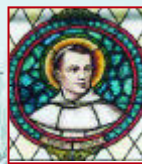
magyarok a kezükben vit-
tek magukkal. Így össze-
sen a tízezer kinyomtatott
Bibliából mintegy hatezer
megmenekült, és kikerült a
várból. A törökök a kaza-
matában maradt majd
négyezer Bibliára tüzes
fáklyákat dobtak. Azonban
a törökök is sokat meg-
mentettek a kinyomtatott
Szent Könyvekből, így le-
hetséges, hogy a váradi
„Magyarázatos Bibliából”
ma a Topkapi Múzeumban
is található jó néhány pél-
dány. Igaz a kivonulás után
volt olyan török topcsi (tü-
zér) is, aki a tevéjének kí-
náltgatta, és a kiéhezett jó-
szág meg is ette a frissen
nyomott lapokat. Szegény
pára nem az igétől, hanem
a bővel ólmozott festéktől
pusztult el később.

Így történt Várad híres
1660-as ostroma, amiről
érdemtelenül elfeledkezett
a magyar irodalom és tör-
ténetírás. Pedig Debrecen
és Nyíregyháza kivételével
ekkor került a török uralma
alá az egész Tiszántúl.
Igaz ezzel az eseménnyel
kezdődött a magyarság hí-
res és rettegett ellenállási
módszere a „passzív re-
zisztencia”, amivel később
a Habsburgok napjait is
olyannyira megkeserítet-
ték. A magyarság képes
volt nem foglalkozni az el-
nyomóival, és akkor is
könyvet nyomtatott, amikor
az elnyomók ágyúval, tűz-
zel, kartáccsal akarták
megtörni őket. Sohasem
sikerült sem töröknek, sem
osztráknak. A Váradon
1660-ban az ostrom alatt
nyomtatott „magyarázatos
Biblia” ki-
mentett
hatezer
példányá-
ból leg-
alább ezer
még ma is
megvan.

RÁCZ KRISTÓF LÁSZLÓ

A Pálosok 750 esztendeje 2. rész

Őszéb, az első pálos atya, a Magyar Pálos Rend alapítójának története az 1200-as évek derekán kezdődik, ám a pálosok történetének gyökerei sokkal mélyebbre nyúlnak vissza. A Rend az egyiptomi pusztában ezer évvel korábban élt Thébai Remeté Szent Pált (228–341), az első ismert remetét választja védőszentjének. Ünnepe: január 15.

„Te is Magyarország, édes hazám, a pálosokkal fogsz növekedni, és ugyanazokkal fogsz hanyatlani.”

(középkori jóvendölés)

A Pálos Rend új kolostorának felszentelése
Petőfiszállás-Szentkúton lesz 2005
Pünkösdjén.

Buda visszafoglalása után, 1686-ban – ahol Majthényi László atya is harcolt – a Rend próbálta visszaszerezni ingatlanjait, ám a mindenkori városvezetés ezt nem támogatta. Felépült a pesti kolostor, mely rövid ideig a Rend központja is lett. Ám 1786-ban II. József eltörölte a Pálos Rendet is, így újabb 150 év szünet következett... A császár „*elkülete telve volt az Encyclopaedia íróinak gondolatömegeivel és racionalizmusával*”; ez a racionalizmus, a materializmus ősképe 1789-ben már templomokat rombolt.

Miért szüntették meg a Rendet? A Rend tiszta vagyona ekkor több mint 4,5 millió rénusforint volt. A pálos gazdaságok jó működéséhez hozzájárult finansziális rátermettségük és szociális érzékenységük is; például másoknál alacsonyabb kamatra adtak pénzt – gondoljunk itt a templomosok bankárokat megszégyenítő tevékenységére –, sőt, szegények és rászorulókat kamatmentes kölcsönt is kaphattak. A pálosoknak iskolák voltak, filozófiájuk Arisztotelész és Aquinói Szent Tamás tanaira épült, és nem utolsósorban a Rendet mindenkor jellemző erősen magyar szellemiségre. A feloszlítás idején a Rend könyvtáraiban több mint tízezer kötet maradt gazdátlanul.

P. Marián magyarul tudó lengyel pálos atya.

1864-ben történt az első érdemi kísérlet a pálosok visszatelepítésére, ami akkor a lengyeleknek is fontos volt, ugyanis II. Sándor cár abban az évben oszlatta fel a Rend maradványait; valami újraindulhatott volna, ám ez akkor még nem adatott meg. 1902-ben Nagylévárdon adtak házat a visszatelepülő szerzetesek részére, ám ismét visszahívták a testvéreket. 1903-ban még egy újabb kísérlet vált sikertelenné.

1934-ben végre újjáalakulhatott a magyar tartomány. Birtokba vehették a Gelért-hegyi sziklakápolnát, ez lett a MAGYAROK NAGYASSZONYA SZIKLA-KOLOSTORA. Másfél évtizedük lett e szolgálatra...

Minden nagyon szépen indult. Sorra szerveződtek Pécsen, Pálosszentkúton, és Jakab-hegyen is újrakezdték; P. Gyéressy Béla Ágoston egyidejűleg negyedéves

rendi értesítőt is szerkesztett, Kisbán Emillel egyetemben; utóbbi megírta csaknem ezer oldalas, ma is haszonnal forgatható rendtörténetét, mely 1940-ben jelent meg.

A német megszállást követte a nyilasok, a szovjetek, az ávosok rémuralma. Újabb rombolások, internálások, majd a Rend eltörlése – megalapításának 700. évfordulóján. Az 1951-ben kivégzett P. Vezér Ferenc pálosszentkúti perjelt a rend a vértanúi között tartja számon. Letartóztatása után hónapokon át kegyetlenül kínozták, végül a Gyűjtőfogház udvarán akasztották fel. 37 éves volt.

1951 Húsvéthétfőn az ÁVH betört a Sziklatemplomba, és begyűjtötte a pálosokat. Amit lehetett, magukkal vittek, beolvasztották, a többit összetörték. A barlang bejáratát két méter vastag betonfallal torlaszolták el és zárták le. P. Ács Fe-

Czestochowai pálos kolostor kerengője.

Fotók: Székely László pálos testvér

rene István a pécsi kolostor ökonómusa volt, menekülni próbált, agyonlőtték, majd holttestét a vonat kerekei alá lökték. '56 után P. Kovács Ferencet, aki titokban lett rendtag, az ávosok úgy összeverték, hogy belehalt sérüléseibe.

Akik túléltek, összesen több mint 150 év börtönbüntetést kaptak, köztük Gyéressy atya; ő aztán budafoki remeteségében, már szembetegségével küszködve készíti el hiánypótló művét, amely Documenta Artis Paulinorum címmel 1976-ban jelent meg. P. Bolváry Pált 1961-ben tartóztatták le másodszor, hat év börtönbüntetést kapott; ebből két évet töltött le Márianosztrán. Később ő is elhagyta az országot.

A feloszlítás után csupán öt atya és egy laikus testvér maradt hazánkban. Hozájuk csatlakozott még tizenegy „titkos atya”, akik a szétszóratás alatt illegalitásban végezték el a noviciátust, s tettek fogadalmat; mint pálosokat szentelték őket pappá, bár a püspököket ebbe nem avatták be...

P. Borsos J. József, a mostani magyar tartományfőnök így emlékszik vissza erre a korszakra: „Mindannyian, akik az úgynevezett idősebb nemzedékhez tartozunk, klandesztin ('földalatti') szerzetesek vagyunk. Az 1960-as évektől Árva Vince atya 26 évig rendfőnöki megbízottként titokban vezette a közösséget. Így ment ez 1989-ig.” P. Árva Vince titokban, állami szempontból illegálisan lett a magyar pálosok vezetője. Márianosztrán fordította magyarra Gyöngyösi Gergely eladdig rejtőző középkori rendtörténetét. A rendszerváltozás idején ő terjesztette

A Szűzanya pálosszentkúti kegyszobra.

Remete Szent Pál a Pálos Rend névadója (lengyelországi oltárkép).

Pálosszentkúti Kisboldogasszony napi búcsú ünnepi körmenete.

fel az Apostoli Szentszék megfelelő hivatalához az 1950 után belépett rendtagok névsorát törvényesítés céljából.

A hazai változások után ismét újjáalakulhatott a magyar tartomány, napvilágra került a Sziklakápolna. Visszakapták egykori pálosszentkúti (Petőfiszállás) házukat, a márianosztrai templomot. A központ Pécs lett, növendékképzésre is szolgáló rendházzal.

1991-ben már Nemzetközi Pálos Szimpóziumot rendeztek Budapesten, melynek előadásai a Varia Paulina sorozat keretében meg is jelentek; ezt követte Gyöngyösi könyvének új kiadása, majd Fráter György életrajzának megjelentetése.

Vörös Győző, fiatal egyiptológusunk Thébában, ásatások közben rábukkant egy sziklabarlangra, ahol olyan Pantokrátor Krisztus-ábrázolást fedeztek fel, amilyen Szent Koronánkon is van; az

A márianosztrai kegytemplomban misén.

eredeti falfestmény kopt keresztények műve a IV. századból. Ennek másolatát a gellérthegyi Sziklakápolnában helyezték el. Vörös Győző vallomása: „Krisztus felhívta a figyelmemet arra, hogy egyszerű magyar kutató voltam, aki azért kaphatta meg ezt az ajándékot mint égi kegyelmet, hogy a Thot-hegyi kápolnát megtalálhassam, mert egy olyan nemzet fia vagyok, amely Thébai Remete Szent Pál szellemének egyetlen legitim utódja.”

„Thébai Szent Pál kolostorához, vagyis Dair Anba Bulához a Qualalah hegy északi oldalának legkanyargósabb útja vezet. Ezt a barlangot választotta ki a fiatal, gazdag ember, Pál, hogy a teljes Istenhez tartozásról tegyen tanúságot. A szerzetesek beszélnek a hollókról is, amelyek

gyakran megjelennek, és amelyek a környező sziklás hegyekben fészkelnek.” – írta a helyszínről P. Andrew J. Dembicki, aki ma perjel Ausztráliában.

Hely hiányában sok mindenről nem szólhattam. Kima-

radtak a kolostoralapítások fordultatos történetei, a középkori pálos vértanúk szomorú sorsa, a pálos reform külön kötetnyi anyaga, a barokk-kori pálos költők és iskoladrámáik, valamint a nagy kérdés: hogy miért is van Lengyelországban egy magyar alapítású rend központja; és még sok minden más. Ezek egy készülődő könyvben követelnek maguknak helyet.

Zárszóként és iránymutatóként kapcsolódjon össze múlt és jelen.

A középkorban Erdélyben épült a Szent István kolostor, a Nagyvárad közelében lévő Szentjobbon, melynek aktualitását egy 2004. tavaszi hír adja: „A település arról nevezetes, hogy a Szent László király alapította bencés apátságban őrizték István király jobbát, innen is kapta a falu a nevét. E sorok írásakor egy oszlopkő került elő a korai klastromból. A régészeti és forrástani kutatások alapján még az sem kizárt, hogy a szentjobbii kolostor tatárjárás utáni építkezései is ugyanezen a területen vannak.” Ezt csak annyiban egészíteném ki, hogy Szentjobbon a volt bencés kolostort 1498-ban a pálosok kapták meg; ez volt az utolsó, magyar király által adományozott pálos kolostor. Ami most napvilágra kerülhet. Ez adjon a Rendnek és híveinek biztatást.

JUHÁSZ JÓZSEF

Krakkó, Skałka pálos templom.

A hazánkat „felszabadító dicsőséges szovjet hadsereg”, leitatva, alkoholgőzösen, elő-örseiben jól előkészítette az ateista szovjet kommunista diktatúra közel félévszázados uralmát. Ennek az Istent, embert és bármilyen értéket nem kímélő pusztításnak esett áldozatul Bódi Mária Magdolna, az életét Istennek, Jézusnak szentelt egyszerű, pusztai sorban élő gyári munkáslány.

Bódi Magdi, a „magyar Goretti Mária” 1921. VIII. 8-án Szigligeten született. Apja, Bódi János felvidékről jött lovász, anyja Nika Mária, Badacsonyból idekerült cseléd lány volt. Nagybolgasszony ünnepén keresztelték meg a nemesi templomban. A kistermetű, talpraesett, bátor kislány kitűnt szelídségével, vidámságával is. Jól tanult, remekül szerepelt az iskolai ünnepélyeken, színdarabokban szavalt, énekelt. Gyula bátyja mellé ekkor született öccse, János. Szülei nem jártak templomba, de őket elküldték. Szívesen járt át Jánossal a vásárnapi misékre. Harmadikos korában lett elsőáldozó, és bensőséges barátságot kötött Jézussal. Részt vett „katolikus-református” gyermeki hitvitákban is, melyek akkor még csatákká élesedtek közöttük, és megkergették egymást...

Szeretett olvasni, iskolai jutalomkönyveket, barátnők kölcsönkönyveit. 1934 januárjában átköltöztek egy Balatonkenese melletti tanyára. Sokat segített édesanyjának a házimunkákban, édesapjának a mezei munkákban és az állatok körül. A pusztai csendes elzártságában egyre többet imádkozott a meglehetősen vallástalan, eldurvult környezetben, de megcsodálta a természet szépségét is a kenesei magasparról.

Otthon sokszor térdre állva imádkozott hosszan, a vendégektől sem zavartatva magát. A lelke mélyén titokzatosan egyre jobban munkált az isteni hívás, kegyelem... A húszas évek derekán papír- és robbanóanyaggyár létesült Balatonfűzfő közelében. A vallási élet felvirágoztatására dr. Androsits István veszprémi teológiai tanár vállalta az önálló lelkesítés megszervezését. Magdi eleinte egyedül, majd a pusztai gyerekekkel bejárt Fűzfőre a templomba, hittanra, misére, és az Oltáregylet egyik vezetője, Bíró Sándorné keze alatt buzgó és hozzáértő segítőtővé vált. A plébános lelki irányítása és könyvei tanulmányozása által egyre inkább kezdett apostollá válni: mindenféle plébániai, templomi és tanyai munkát elvállalt, beszélt Istenről, Jézusról kisgyerekeknek és felnőtteknek egyaránt. 1937-től lelkiélete egyre határozottabban bontakozott ki. 1939. november 6-án belépett gyári munkásnak a Nitrokémia Rt. üzemébe. Kiváló munkás lett. A gyári világ egyre romló erkölcsiségével szemben ő töretlenül tiszta maradt hívő világában, és hamarosan jellé lett. Gúnyolták is érte, de ő határozottan és szellemesen utasított el minden rosszat. A jó szándékkal közeledő, udvarló fiút szeretettel, de azért határozottan in-

tette le, mert életét Istennek készült szentelni. Komoly apostoli munkát végzett a gyárban az elzúllás veszélyének kitett fiatal lányok körében, és a hitéletbe is igyekezett bevezetni őket. A háborús küszködőkön szociális-karitatív munkájával igyekezett segíteni társaival együtt. 1941 augusztusában először vett részt zárt lelkigyakorlaton, majd ennek nyomán október 26-án Krisztus Király ünnepén örök szüzességi fogadalmat tett a balatonfűzfői plébánia-templomban, mivel

60 éve történt...

(1945-2005)

szegénységük miatt szeretetbe nem léphetett. A front közeledtével náluk is megjelentek az oroszok. A többhónapos várakozás rettegéssel párosult. Magdi teljes tudatossággal fogadta el Isten akaratát. Sorsát egyre jobban sejtette, majd ki is mondta aggodó leánytársainak, akiket szintén igyekezett felkészíteni az oroszok érkezésére. Sokan elmenekültek. Ő helyt akart állni, és maradt. Lelki atyjával megbeszélte mindent, a vértanúság vonatkozásaiban is. Lelkileg és fizikailag felkészülve mentek édesanyjával és a helybeliekkel a pincébe. Ott talált rá az áldozatát kiszemelt orosz katona, aki betuszkolta a pince belsőjébe, ahol ő önvédelemből egy kis ollóval arcába vágott, s a felbőszült katona lövése után még jártányi erővel kijöve elbúcsúzott édesanyjától, menekülésre szólítva őket, majd az udvarra ment, ahol meglátva őt a másik kijáraton feljött katona, újabb lövést adott le rá. „Uram Királyom, végy magadhoz!” – kiáltotta a lövés után, majd egy egész sorozatot kapott, s az utolsó golyó a szívét járta át, így bukott arca és halt meg 1945. március 23-án. Magdit különösen érdekelte a szentek élete, főleg az, hogyan küzdöttek

és harcoltak megszentelődésükért. Különösen nagy hatással volt rá Loyolai Szent Ignác és a lelkigyakorlatos könyve. Az aggodó lányokat bátorította, buzdította helytállásra, és félelem nélkül beszélt a halálról, biztosan tudva vértanúságát.

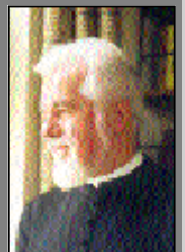
1945-ben, még Mindszenty József veszprémi megyéspüspök idején összegyűjtötték a boldoggá avatáshoz szükséges anyagot, de az oroszok miatt szó se lehetett az ügyről.

Első életrajza 1955-ben jelent meg, ahol két barátnője szerkesztett róla egy kis füzetet, párhuzamba állítva életét az 1950-ben szentté avatott Goretti Máriaéval, majd egy következő 56-ban.

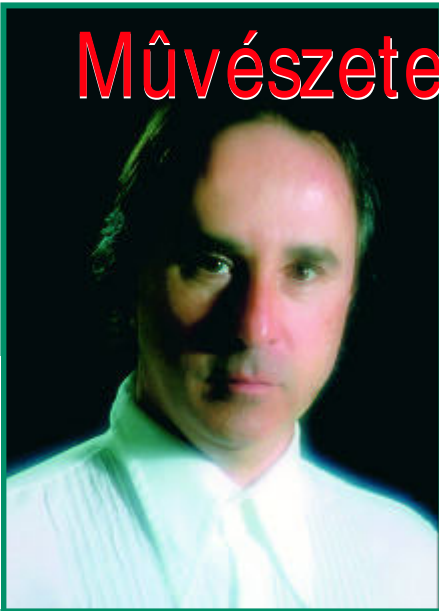
P. Temesi József S.J., az egyik fűzfői lelkipásztor mások emlékezésével is kiegészítve ismételt kiadta a „Tanulástétel liliummal, vérrel – egy gyári munkáslány élete és vértanúsága” című gyűjteményt 1990-ben.

E cikk írója tanúsítja: 1944 nyarán Káptalan-füredre mentünk le átvészelni a frontot. Négy és fél éves voltam, amikor utolért bennünket Bódi Mária halálhíre. Ezután Fűzfőn és környékén egyetlen lánynak vagy asszonynak sem esett bántódása. Hozzánk 1945. Virágvasárnap hajnalban érkeztek az első oroszok, hattagú lovas kozákcsoport. Ennivalót kértek, majd elmentek. Délután egy nagyobb társaság, akik a kertben telepedtek le, megkérték édesanyjamat, forralja meg a borukat. Aztán egy fiatal kapitány az élet-társával 3 napra betelepettek hozzánk, majd értékeinket elvive váratlanul hajnalban távoztak. Már megjött a megszállócsapat, amikor egy magányos részeg katona jött pisztollyal a kezében. A két nagyapám, a bátyám és én elébe mentünk, édesanyám bezárkózott a fürdőszobába. Sorra járta a szobákat, persze édesanyánkat kereste, s mikor nem tudta kinyitni a fürdőszobát, visszatért az előszobába, ahol nagyapám körbe vették és szóval tartották addig, amikor is Bajcsy Lajos nagyapám egy hirtelen mozdulattal hátracsavarta a kezét és a másik, Jakab nagyapámmal együtt kituszkolta a házból és valahogy elzavarta. Másnap megint jött, de akkor már egyszerű jó szóval el tudták küldeni. 60 év távlatból már biztos vagyok benne, hogy Bódi Magdi hősi vértanúságának része volt abban, hogy édesanyám is, mi is megúsztuk a „felszabadult felszabadító” testvér ilyen látogatását.

A mi esetünk is bizonyítja, hogy az akkori „rémtörténetek” nem kitaláltak, sajnos nagyon is valóságosak voltak, és ahhoz, hogy okuljunk belőlük, szükség van arra, hogy megismerjük őket, hogy merítsünk belőlük!

BAJCSY LAJOS ESPERES-PLÉBÁNÓS

Interjú Varga Miklóssal

Kezdjük a beszélgetést a gyerekkorról, 56-ban születél, egy jelentős esemény évében. Azt olvastam rólad, hogy szegény családból származol, nyaranta elmentél dolgozni, hogy pénzt keressél.

Szegények voltunk abban a tekintetben, hogy nagy család voltunk, öten vagyunk testvérek, öt fiú. Édesapám magas rangú katonatiszt volt, nem keresett rosszul. De a kapcsolatait soha sem fordította arra az elmúlt rendszerben, hogy mi olyan körülmények között éljünk, amelyek az ő pozíciójának megfeleltek volna. Két és fél szobás lakásban éltünk heten. Ez azt jelentette, hogy az egykori cselédszobában lakott a mindenkor legnagyobb gyermek, és négyen pedig az egyik nagyszobában, a szüleim pedig a másikon. Nem dúskáltunk a javakban, nem éltünk luxus körülmények között, viszont arra sem emlékszem, hogy bármikor nélkülöztünk volna. Szüleink mindig előteremtették azt, amire szükségünk volt, mindig volt tiszta ruhánk. Emlékszem, az első farmernadrágomat az első keresetemből vettem. Amíg a többiek aludtak, én reggel hatra dolgozni mentem a Budafoki útra. Volt ott egy gyár, ahová tisztítómunkásnak jelentkeztem nyári munkára. Abból a keresetemből vettem meg az első farmeromat, és az első biciklimet.

Én úgy emlékszem vissza az iskoláskorra, hogy nem nagyon nevelték belénk a magyarságtudatot. A magyarságképünk abból állt, hogy megtanították nekünk a Nemzeti Dalt, a Himnusz, a Szózatot és a Kossuth nótát. A november 7-i ünnepségek, a május 1-jei felvonulások, az Internacionálé és a szovjet himnusz sokkal erőteljesebben élnek bennem. Benned hogyan alakult ki az a magyarságtudat, amit ma hirdetsz?

Ami a magyarságtudatot illeti, nyilván ott-honról valamennyit hoznom kellett, habár édesapám akkortájt politikai tisztségben volt.

Tehát a fiait ebben a szellemben nevelte?

Igy van, de a családon belül, még a roko-

Művészetemmel hirdetem azt az ígét, amit a Jóisten rám szabott

nokkal is, komoly politikai viták voltak a hithű kommunista eszméi miatt. Mi még gyerekekfejjel is jobban láttuk, mint ő, hogy az a rendszer mennyire elhibázott. Édesapám a rendszerváltás óta 180 fokos fordulatot vett, és meggyőződésből tette, nem ráhatásból. Kinyílt a szeme, és nem lehetett könnyű dolog neki átértékelni az életét. Ami a vallásos háttérrel illeti, édesanyám viszont mélyen vallásos ember volt. Ez szintén konfliktust jelentett a családban, hiszen anyám esténként titokban jött be a szobába és tette ösz-

mélyen gyökerezett volna bennünk. Az ember természetesnek tartotta, hogy magyar. Csak akkor éreztem valamiféle büszkeséget a szívemben, hogy magyar vagyok, amikor külföldre utaztam. Emlékszem, olyankor mindig honvágyat éreztem, haza akartam jönni, mert tudtam, hogy Magyarország az a hely, ahova én tartozom. Valószínűleg már a génjeimben benne volt az a magyarságérzet, amelyet a honlapom is sugall – ahogy említettem. Ez a tudat később a szerepeim által vált teljessé. Kezdvé Szörényiék Ist-

Részlet az István a királyból, Makray Pállal

sze a kezünket, hogy imádkozunk vele együtt. Titokban jártunk a templomba is, talán ennek a kettős nevelésnek köszönhető az, hogy az én vallási világom egy kicsit felemás. Ez azt jelenti, hogy nem vagyok gyakorta templomba járó ember.

Még lehetsz, soha sem késő.

Ezt mondja az az atya is, akihez közelileg tartozom. Néha összefutunk, és akkor mindig megfedi: „Már megint nem láttam a templomban.” Én a vallást a legbelsőbb magánügyemnek tekintem. Az Istennel való kapcsolatom nagyon közeli, legalábbis én annak érzem. Nagyon fontos része Ő az életemnek, a nehézségeken sokszor átsegített, ezért Isten jelenlétét közvetlennek érzem. Tudom, sokakat irritál, amikor azt mondom, hogy nincs szükségem evilági segítségre, hogy a krisztusi tanítás szellemében éljek.

Szóval, a szentségekhez való járulás nálad még hiányos.

Hát... az nálam meglehetősen hiányos. A művészvilágban is sok olyan embert ismerek, akik már meglelt korukban lettek templomba járók, és fedezték fel az egyház szükségességét.

A magyarságtudatra visszatérve, még elmondanám, hogy otthon sem kaptunk olyan szellemi nevelést, hogy a magyarságkép nagyon

ván, a királyától a Koltay-testvérek alkotásaiig, és még hosszan sorolhatnám azokat a szerzőket, akiknek köszönhetően egyre erősebbé vált a magyarságtudatom. Az igazi áttörést azok a szerepek jelentették, amelyek megnyitották számomra a magyar történelemnek ezeket a szegmenseit. Így óhatatlanul is el kellett merülnöm azokban az időszakokban, amelyek önmagukban is erősítették bennem azt az egészséges magyarságtudatot, amelyet a negy-

ven év alatt megpróbáltak kiölni belőlünk.

Feltűnő ez a medál a nyakláncodon.

Ezt 1987 óta hordom. Akkor játszottam a Szegedi Nemzeti Színházban a Jézus Krisztus Szupersztár címszerepét, és egy szegedi ékszerboltban láttam meg a kis-Magyarország térképét ezüst medál formájában. Bementem, és megkérdeztem az ékszerésztől, hogy elkészítené-e nekem a nagy-Magyarország térképét. Körülnézett, 87-et írtunk akkor, és közel hajolva a fülembe súgta, hogy magának megcsinálom.

Az iskoláid befejezése után hogyan alakult az életed? Mikor gondoltál először az énekesi pályára?

Hát, kalandos volt az életutam. Geológiai szakközépiskolát végeztem, amihez soha sem volt túl sok affinitásom. De tizennégy évesen az ember nem nagyon tudja eldönteni, hogy mi akar lenni. Az egyik bátyám végzett geológiai szakközépiskolát, és így jött az ötlet, hogy én is oda jelentkezsek. Elvégeztem, utána a szüleim unszolására, hogy rendes, diplomás, magyar ember legyek, különféle főiskolákra jelentkeztem. Így kerültem a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskolára, ahol kereskedelmi üzemgazdászként diplomáztam, de egy napot sem dolgoztam a szakmában, mert a főiskolai évek alatt elkezdtem zenélni.

Hit – Magyarország – Érték

Sok együttessel dolgoztál, őszintén megmondom, én már nem igazán emlékszem rájuk.

Az első jelentős amatőr együttes, az esztergomi Grog volt, majd az első igazi profi, akivel már lemezek is jelentek meg, az a Pandora's Box nevű zenekar volt. Ezt követően még egy-két zenekarban játszottam, de hangszer nélkül csak énekeltem. Szólista pályafutásomat a saját zenekarommal, a VM Banddel kezdtem.

A hangodat magad képezted, vagy tanárhoz jártál?

Egy hónapig jártam egy jazzkonzervatóriumot végzett fiatal lányhoz, de nem sok sikerrel. A zongora mellett a memememe, mimimimi-nél tovább nem jutottunk. Ezek után felesleges időtöltésnek tartottam az ottani mekegést, úgyhogy eljöttem. Az egykori zenekarom gitárosának, Szekeres Tamásnak az édesapját, aki akkoriban a klasszikus konzervatórium igazgatója volt, kérdeztem meg, kihez érdemes menni továbbképezni magamat. Amit ekkor mondott, az mély nyomokat hagyott bennem. Magyarországon eszedbe ne jusson elmenni senkihez, mert csak elrontanák azt az őstehetséget, amit a Jóisten adott neked. Én kizárólag jó énekesektől tanultam, például a Dee Purple énekesétől, és aki a legnagyobb hatással volt rám, az a Jurny nevű zenekarból, egy Steve Perry nevezetű fiatalember, alig 150 centis, de félelmetes hangterjedelmű és énektechnikájú énekes. Én amit tudok, azt 60-70 %-ban tőle tanultam és tőle lestem el, tehát abszolút autodidakta módon.

Kik segítenek a felkészülésben, amikor a rockoperákat előadod?

Most egy picit nagyképű leszek. Minden rockopera betanításánál, valójában közreműködik egy korrepetitor, aki nagyon jó fülű, jó hallású zenészember. Őszinte leszek, remélem nem orrolnak meg rám emiatt, de engem egy kicsit idegesíteni is szoktak ezek a korrepetálások. Tudom, nagyon sok színésznek, akinek nincs igazán ritmusérzéke, nincs benne a műfajban, annak valóban óriási segítséget jelent. Én viszont sokszor tehernek érzem a korrepetálásokat, mert

sokkal jobban el tudom sajátítani a szerepet egymagam. A kötelező köröket azért lefutjuk, mert össze kell hangolni a dallamokat.

Érdekelne, hogy melyek azok a zenei darabok, amelyek elősegítették a vallásos érzület kibontakozását benned.

Elsőként kell említenem a Jézus Krisztus Szupersztárt, amely életem nagy szerepe. Ehhez egy rövid történet is tartozik. 1986-ban mutatták be először Magyarországon. 1985-ben, amikor a Szegedi Szabadtéri Játékokon a János a vitézben játszottam, a záró banketten úgy váltunk el a játékok akkori igazgatójától és Koltay Gábertől, a rendezőtől, hogy viszontlátásra jövőre, a Jézus Krisztus Szupersztár ősbemutatóján. Ki volt tűzve a szereposztás, én kaptam Jézus szerepét. Soha sem fogom elfelejteni azt a tavaszi napot, amikor Koltay Gáborra vártam a Gerbaud nevű cukrászdában, aki elment az akkori kulturális minisztériumba, hogy megkérje a szerzői jogokat az előadáshoz. Közölték vele, hogy Koltay Gábor ezt nem rendezheti meg, és Varga Miklós nem játszhatja el. Ez volt 86 tavaszán. Később hallottuk, hogy az akkori bimbódzó rockszínház kapta meg a lehetőséget és valóban be is mutatták. Őrájuk akkor a KISZ KB tette rá a kezét, félreértés ne essék, semmiféle szakmai féltékenység nem volt bennünk, hiszen mindenki próbálta a maga pecsenyéjét sütögetni. Ők közelebb álltak a tűzhöz. Viszont 87-ben, milyen érdekes, szintén Szegeden, de akkor már a Nemzeti Színházban, Sándor János főrendező meghívására játszhattam és énekelhettem el a Jézus Krisztus Szupersztárt, és ezzel megvalósult az egyik nagy szerepálmom. Jézust eljátszani, az ő szenvedéstörténetét színpadon megjeleníteni, az egy különleges életre szóló élmény.

Hogyan érezted át Jézus szenvedését?

Én, a Passió című Mel Gibson-film megnézése után jöttem rá, hogy meg lehet próbálni eljátszani, minél hitelesebben megformálni, de nem lehet átérezni azt a fájdalmat, amelyet Jézus Krisztus érzett. Földi ember azt nem volna képes

elviselni. Későbbi szerepeimben is visszaköszönt Jézus személye. Pályafutásom egyik legjelentősebb darabjaként éltem meg a Megfeszített című rockoperát, ahol ugyan a főszereplőt nem Jézusnak, hanem Mesternek hívták, de nem véletlenül nem lett nevén nevezve. Ugyanarról a Krisztusi golgota-történetről szól, csak egy kicsit a magyarság történetével átszőve. Ebben a darabban ismét hatalmukba kerítettek azok az érzések, amelyeket a Jézus Krisztus Szupersztár előadásakor éreztem.

Azt gondolom, ezek fantasztikus élmények voltak az életedben.

Ezzel kapcsolatban elmesélnék egy különleges élményt. A Rockoperaház fantomja című CD-ém és kazettám felvételekor, amely válogatott musicaleket és rockoperákat tartalmaz, Koltay Gergely minden dalomból klippet készített. Ezen a lemezen hallható a Jézus-ária, a Szupersztárból, amikor Jézus a getsemani kertben imádkozik az Atyához. Ezt a részt a Sitke környéki Sárvár melletti köfeytőben forgattuk. A hat perces dal csúcspontja az, amikor Jézus számon kéri az Istentől, hogy miért kell meghalnia. Gyönyörű dramaturgiája van a dalnak. Amikor elkezdtük forgatni a klippet, még verőfényes napsütés volt. És ahogy haladtunk előre a forgatásban, egyre jobban borult be az ég. Még most is fut a hátamon a libabőr, ha rá gondolok. Amikor Jézus felsikolt a szenvedéstől, akkor nagy jégeső pattogott az arcomon. A mai napig jól látni a felvételen, ahogy utána megnyugszik a természet és újra kisüt a nap. Ez valami olyan élmény volt, amit nehéz megmagyarázni. Ilyen véletlenek nincsenek az életben.

Egy jelet kaptatok, felismerte ezt mindenki?

Egész biztos vagyok benne, bár érdekes módon akkor nem beszéltünk erről. Csak később vettük észre, amikor összevágtuk a klippet, hogy a hat perces dal alatt, amelyet körülbelül három órán keresztül forgattunk, látni lehet a vihar ívét. Képről képre borult be az ég, és a legdrámaibb ponton látszik, amint kopog a jég a homlokomon.

Milyen hónapban készült a felvétel?

Valamikor késő ősszel.

Megerősített téged ez a hitvedben?

Igen, de kevés lenne, ha csak ilyen jelek erősítenék a hitemet.

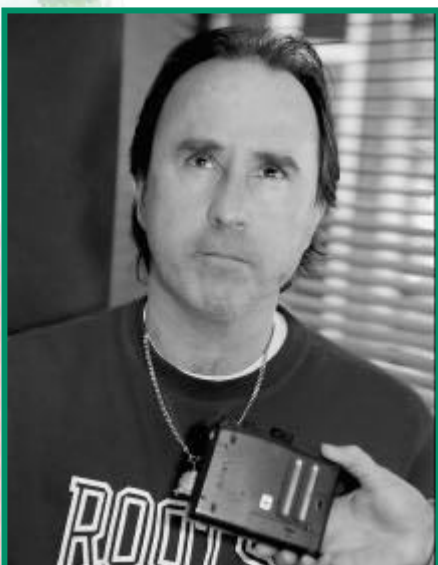
Sok ember örülne, ha fizikailag is megtapasztalhatná az Istent.

A hitnek nem arról kell szólnia, hogy hiszek, hogyha látom. A keresztyén ember hite nem ezen alapszik. Talán Einstein mondta, hogy: „hiszem, mert ésszel fel nem foghatom”. Tehát minél többet tud az ember, annál inkább kezd hinni, mert látja, hogy emberi ésszel, ezt a világot nem lehet fölfogni.

Miért nem látunk téged mostanában többet szerepelni?

Az egyik ok az, hogy néhány évvel ezelőtt Koltay Gábort félreállították. Ahogy végignézel a darabokon, amiben szerepeltem, látható, hogy a legnagyobb részét Koltay Gábor rendezte. Gáborral a munkakapcsolatom 83 óta nagyon szoros és töretlen. Az általa színpadra állított zenés műveknek a 70-80%-ában főszerepeket kaptam. Mivel Gábor lehetőségei beszűkültek, azok az emberek is színház nélkül maradtak, akiket ő foglalkoztatott. Ennek ellenére azért vannak más felkérések is. Hogy egy konkrétumot mondjak, április végén fogjuk a Művészetek Palotájában felújítani az Egri csillagokat, amelyben Jumurdzsákat játszom. Színházi szerep is van, de nem olyan gyakorisággal, mint az elmúlt években. Ettől függetlenül az életem mindig is kettős sínen futott, az egyik a zenés színház, a másik pedig a hagyományos rockszínpad. Tavaly decemberben jelent meg egy új szólóalbumom, amely vadonatúj dalokat tartalmaz, Csemetekert a címe, és ezzel az albummal járom az országot.

A választások közötti rendszerváltás rád is kihatót, nemcsak a Gáborra.

Ez tökéletesen igaz, hiszen azóta nyilván jóval kevesebbet hívnak. Nem is emlékszem, mikor jártam utoljára például a királyi televízióban. Bár most, az új lemezem kapcsán, van egy na-

gyon profi médiaszervezőnk, aki elintézte, hogy a kereskedelmi TV-k reggeli műsoraiban, vagy a királyi televízió Hol-mi műsorában beszélhessek, de egy délelőtti magazinba már nem hívnak be. Nemcsak engem, hanem az úgynevezett nemzeti oldalnak jó néhány prominens személyiségét sem.

Háttérbe szorítanak, amennyire csak lehet.

Igen, folyamatos kultúrharc folyik ebben az országban, aminek mi is áldozatai vagyunk. Ilyenkor szembesítenek azzal a ténnyel, hogy úgy kell nekünk, mert miért kellett 2002 áprilisában kiállni a Kossuth-téri nagygyűlésen, és ezáltal elkötelezettnek lenni egy politikai oldal mellett. Én erre mindig azt válaszolom, hogy én nem egy politikai oldal és főleg nem egy politikai párt mellett vagyok elkötelezett, hanem egy értékrend mellett. Ha egy politikai párt felvállalja azt az értékrendet, amelyet én is képviselek, akkor természetes dolog, hogy én mellé állok.

Mennyire folyasz bele a napi politikába?

Hát, csak annyiban, mint bármelyik más ember ma. Azt hiszem, elég erősen túlpolitizáltak vagyunk. Politizálok a mindennapokban is, hiszen a barátaimmal megbeszéljük az eseményeket, viszont a közvetlen napi politikai csatározásokba én nem kívánok beszállni. Ennek volt betudható az is, hogy vérző szívvel, de nemrég egy nagy politikai demonstrációban való közreműködést utasítottam vissza. Az én értékrendemmel mindenki tisztában van, a szerepeim, a munkásságom teljesen tiszta könyv, tehát pontosan tudják, hogy én hol állok. Ezért is nem léptem be, bár invitáltak, egy pártba sem. Szeretném megtartani a magam függetlenségét. Úgy tudom segíteni az általam jobbnak tartott oldalt, ha nem pártkatonának állok, hanem a magam eszközeivel, független művészemberként hirdetem azt az ígét, amit a Jóisten rám szabott.

Tudom, a családról nem nagyon szeretsz beszélni, de azért – gondolom – a gyerekeidet hitben neveled.

Két gyermekem van, ikrek, Vivien és Szabolcs, négy évesek. Sok olyan művészházaspárt

ismerünk, akik még a szülőszobába is beengedték a fotóriportereket. Én ezt nem tartom egészséges dolognak, és nem kívánom semmilyen formában felhasználni a gyermekeimet az előbbre jutásban a pályámon. Főleg a bulvárlapokra jellemző, hogy vájkálnak a közszereplők magánéletében, ezért is próbáljuk meg távol tartani őket a médiától. Így is óhatatlan, hogy egy-egy esemény kapcsán lencsevégre kapjanak bennünket.

Mi képviseli az életedben a legnagyobb értéket?

A családom a legnagyobb érték számomra. Az elmúlt években különféle liberális csoportok megpróbálták elbagatellizálni a család jelentőségét. Rendkívül kártékony dolognak tartom, hiszen a család az emberi társadalom már évezredek óta fennálló legalapvetőbb modellje. Ha szétszedik és természetellenes formációkba próbálják meg belekényszeríteni, az a társadalomra nézve rendkívül veszélyes. Nem véletlen, hogy a férfi a nőhöz, a nő a férfihez tartozik, és a gyermekükkel együtt alkotnak egy családot, ami a társadalom alapsejtje. Engem boldogsággal tölt el az a tudat, hogy otthon vár rám a két gyermekem, és a nyakamba ugranak, amikor megjövök. A feleségem is ugyanolyan szeretettel vár, amikor egy fellépésből hazajövök. Jó hazamenni a családi fészekbe.

És ki tanítja őket imádkozni?

Ők már tudják, hogy ki az a Jézuska, habár még a nevéhez a karácsony és az ajándék fűződik. A karácsonyról szóló meséken keresztül próbálom megvilágítani nekik az ünnep lényegét.

Gondolom, járnak majd hittanra is.

Hála Istennek, vannak jó felekezeti iskolák, és a hittanoktatás a megfelelő helyére visszakerült. Így nemcsak a család oldaláról kapják majd

meg azt a fajta irányultságot és nevelést, amelyre szükségük van, hanem már az iskolában is.

Köszönöm, hogy személyes élményeidet megosztottad a kedves olvasókkal.

KURUCZLEKY ILONA

Sztéhlo Gábor fiatal lelkész korában

Ötven évvel ezelőtt Sztéhlo Gábor, élete állandó kockázatásával, kétezer világmindenséget mentett meg. A világháborúban, és utána folytatva egy újabb, másféle poklon át vezette gyermekeit a biztonságba – amíg hagyták. Amikor mindent elvettek tőle, továbblépett. Észre sem vette, hogy hős volt.

1902-ben született, jómódú, 6 gyermekes család harmadik gyermekeként. Elődei három évszázadon át szolgálták az evangélikus egyházat. Ő hatodik gimnáziumban döntötte el, hogy lelkésszé pályára lép. 1931-ben, jeles szigorlat után („Tiszta szív, csupa megértés, empatikus készség, mindig segíteni kész szeretet jellemezte”) egy tanulmányútra Finnországba utazott. Ez az év egész életére döntővé vált: finn kapcsolatai végigkísérték és itt tanulmányozta a népfőiskolák rendszerét, szervezetét, tanmenetét, aminek eredményeképpen Nagytarcsán (ahol ő volt a gyülekezet első önálló lelkésze) 1938-ban folyamatos finn támogatással létrehozta *Tessedik Samuel Evangélikus Ifjúsági Missziói Intézet* néven az első bentlakásos népfőiskolát Magyarországon. Az előadók szakmai szintje igen magas volt és a népi írók közül egyre többen álltak a növekvő mozgalom mögé. 1945-ig működött, akkor megszüntették. (Hogy miért? Csak.)

Sztéhlo Gábor Budapestre került és a főváros kórházainak lelkésze lett. Nehéz

Isten kezében:

Sztéhlo Gábor evangélikus lelkész

„Aki egy életet megment, egy világmindenséget ment meg”

munka volt: a betegek 90%-a sárga csillagos öngyilkos zsidókból állt. De itt találkozott először mentéssel is: a kórház lengyel, amerikai, francia menekülteket rejtegetett.

És akkor jött a hívás. 1944: megindult a „Jó Pásztor” közös protestáns szolgálat, a keresztyén vallású, zsidó származású gyermekekért. Sokan vannak, sem otthonuk, sem gondozójuk. Össze kellene gyűjteni őket és valamilyen menedéket teremteni.” Püspöke e célra az egyházi munkából „emberségre szabadságot”.

Irodájukat a nyilasok zaklatásai miatt hamarosan be kellett zárni. Megkezdődött a rejtett otthonszerzés. Néhány hónap alatt 30 elhagyott lakást vettek igénybe. Ahol lakókat találtak, ott tartotta őket gondozóként, nevelőként. Mindenki nevét megváltoztatta. Nagy részük svájci vagy svéd követségi védelem alá került. Élelemről Friedrich von Born, a Nemzetközi Vöröskereszt képviselője gondoskodott, amennyire lehetett. A szaporodó otthonokban élő gyermekek bizony sokat éheztek. 1944 októberétől naponta 2-3 új otthon, új menekülteknek új papírok kellettek. A gettóból csomagtartóba rejtve hozták ki gyermekeiket. Decemberre a budai otthonok létszáma elérte az 1000 főt... Kapcsolatot tartani köztük, nevelőkről, gondozókról, élelemről, papírokról gondoskodni, a gyermekeket elfoglalni csak egy ilyen zseniális szervező lehetett képes.

Budapest ostroma idején, január elején egy éjszaka nagy dörömbölésre ébredtek. Az ajtóban Stiasznyai Éva, a Bogár utcai otthon vezetője állt. Tűzvonalba kerültek – két napja nem ettek, a kazánházban kuporognak, menekülniük kell! De hová? Azonnal befogadták őket. Így elindulhattak a Bogár utcából, végig az égő Margit körúton, két óra hosszat, halottak és lőtetek között botorkálva, csikorgó hidegben, házfalak mentén – de csendben, egyetlen pissenés nélkül... Sztéhlo Gábor írja naplójában: Az első csoportban egy „német katona nyakában az erősen szemita jelleget viselő apróság, amint fá-

zós kezét a katona nyakán melengeti... Mit meg nem tesz Isten, hogy megőrizze ezeket a gyermekeket!”

A pincébe most már 40-en zsúfolódtak be. Itt, beszélgetések közben született meg a Gaudiopolis (Örmöváros) ötlete.

A háború végére 32 otthonban 1600 gyermek és 400 felnőtt menekült meg. Most azok a gyermekek jöttek, akiknek nem maradt senkije. Már régesrég nemcsak zsidók: erdélyi dzsentri, kommunista, lelkészgyermek – együtt munkás, paraszt, értelmiségi. Heterogén, gyűlevész had. Éhező nincstelenek. Emberek. Egy éven át ellátja őket az új élelmezési kormánybiztosság (egy megmentett kislány édesanyjának köszönhetően). De a sok átélte borzalom után most új feladat: a lelkek mentése következik.

Március 17.: ismét honfoglalás. Kémény, de lelkes, közös munkával, a Weiss Manfréd birodalom hatalmas parkjának 7 villájába költöznek. Ez nyár végére 200 gyermek és 50 felnőtt otthona lesz, család, nem árvaházi légkörben. És itt, 1945 szeptemberében születik meg a *Gaudiopolis Ifjúsági Állam*, a gyermekek köztársasága, parlamenttel, miniszterekkel. Megindul az iskola, nívós tanári gárdával (köztük Deme László), és a műhelyek tevékenysége: asztalos-, lakatos-, szabó-, cipész-műhelyek. A gyerekek szakmát választhatnak. Akik szellemi téren nem lettek örömet, itt ragyogó sikereket érnek el.

1946-ban Sztéhlo Gábort súlyos lelki megrázkódások érik. Miután a gyermektelep nem áll teljes egészében a zsidó misszió szolgálatába, hanem vallási, faji, nemzeti és egyéb különbségekre való tekintet nélkül működik („ez már nem misszió, hanem társadalmi gyermekmentés”), a *Jó Pásztor Bizottság* különválik.

A tanulás pillanatai

Cipésműhely

Épül az otthon

Munka közben

Stehlo Gábor 1972-ben, az izraeli kormánytól kapott kitüntetésével

Ekkor hozzák létre a *Pax Magyar Szociális Alapítványt*. Ugyanakkor, hasonló okokból, a FÉBÉ visszarendeli az 1945 óta az otthonban dolgozó 16 diakonisszáját, mert Stehlo nem hajlandó az intézményt átadni és kizárólag evangélikus gyermekek otthonává tenni. Ez már komoly válságot okoz – de ekkor közbelép a Svájci Segély, 1946 májusától 1949-ig, amikor a nemzetközi segélyszervezeteknek el kell hagyniuk az országot, addig a Svájci Vöröskereszt úgyszólván teljesen átveszi a „Pax gyermekotthonok” eltartási terhét. Ekkor válik a hevenyészett menekülttábor igazi otthonná. 1947-ben új épületeket hoznak létre. Az alapítvány fénykora, a nehézségek ellenére, 1946 májusától 1949 tavaszáig tart. Összesen 110 lányt és 180 fiút nevelnek. Stehlo Gábor álmai megvalósultak... Sokat tanult. „A keresztyénység nem a dogmák, hanem a szeretet világa. Az élő, eleven, cselekvő szeretet” – mondja. 1950. február 7. Az otthont és annak minden leltárát átveszik a fővárosi küldöttek. Felajánlják, bizonyos feltételek mellett vezesse tovább az otthont. Tudva, hogy módszerét nem folytatnák, az ajánlatot elutasítja. Nem makacs, csak következetes, akár a Jó Pásztorral történt szakításban, vagy a diakonisszák visszahívásakor, úgy ad át mindent 1950-ben is. „Vette a kalapját, s utoljára ballagott le a Budakeszi úton”. Álma végetért. De 5 év alatt emberré nevelődtek sokan, akik nélküle elkallódtak, elpusztultak volna. A Gaudiopolis pedig nem sokkal később

végleg megszűnt – eltávozott belőle a lélek. Az elvetett mag mégis beérte. Évtizedek múlva. De ezt már nem érte meg. Az elmúlt évekért dicséretet, elismerést senkitől nem kapott. Nem is igényelte. Nem érezte megalázonak azt sem, amikor ennyi év kockázatos, áldozatos, csodába illő mentő, nevelő szolgálata után egyháza a templomépítő, népfőiskolát szervező, gyermekmentő lelkész negyvenegynehány éves korában segédlelkészként helyezte el Budavárbra, Kelenföldre, végül Kőbányára.

1951. A kitelepítettek istápolója, a diakónia papja lett. „Sajátos 'szakterület’ a pártállam idején a rászorultak, kisemmizettek, mellőzöttek felkarolása”. Pár hónapon belül 3 aggodalmát, 2 fogyatékosgyermekotthonhoz hozott létre, melynek lakói „fürtökben lógtak rajta”.

1956-ban felesége két gyermekükkel Svájcba távozott. Csak 1961-ben találkoztak újra, de Stehlo Gábor súlyos infarktusa miatt többé nem térhetett haza. Svájcban dolgozott tovább. Finn segítséggel nyaranta tucatnyi magyar evangélikus egyházi embert láttak vendégül, csendes, szép környezetben, erdő szélén, tiszta, jó levegőn.

Régi mentettjei szétszóródtak a világban, velük levelezett. A hazaiakkal nem volt kapcsolata. Elfelejtették. Egyház és társadalom egyaránt. Tetteiről itthon nem esett szó. De 1973-ban, egy évvel halála előtt, a genfi izraeli nagykövetségen megkapta a Yad Vashem „Igazak érme” kitüntetését. Ugyanabban az évben Nobel békedíjra is felterjesztették. Itthon mindezt észre sem vették, hírül sem adták.

1974. május 28-án, lelkésszé szentelésének 42. évfordulóján Interlakenben, egy padon ülve olvasságta leveleit. Itt talált rá délután, kezében egy levéllel. Már nem élt. Csendben elment. Örökre. – Felesége 9 évvel élte túl. Együtt nyugszanak a Farkasréti temető 6-os parcellájában.

Fáját a Jeruzsálemi „Igazak Ligetében”, halála 10. évfordulóján fia ültette el. Fóti Pál (Londonból) képviselte az 1600 megmentett gyermeket.

1981-ben Bozóky Éva fedezte fel naplóját az Evangélikus Levéltárban. Írni kezdett róla, majd felkérésre sajtó alá rendezte. Hetek alatt elfogyott. Felfigyelt rá a Magyar Televízió és a Gaudiopolis volt lakói segítségével dokumentumfilmet készített „A gyermekmentő” címmel. A lavina elindult. Cikkek tucatjait írták róla. Nyilatkozatok megmentettjei. Bűnbánat, önvád szólt meg. A film diadalútján „Izraeltől Amerikáig egyre jelentkeztek az egykori 'Sztehlo-gyerekek’: ma írók, költők, orvosok, tudósok” (köztük Oláh György, 1994-es Nobel díjas, a Bogár utca volt lakója...). Rendszeres találkozó alakult ki. A közösség újra összekovácsolódott. Egykori mentettje, Rác András neves festő- és mozaik-művész PAX feliratú mozaikképet készített emlékére, a Bécsikapu téri templom szószéke fölé. A déli falat Vigh Tamás művészi reliefje díszíti Stehlo Gábor arcmasával és a jeruzsálemi olajfácskával (1986). Iskolák, otthonok vették fel nevét, emléktáblák jelzik munkásságát.

2005. január 26-án a Petőfi Rádió emlékezett meg róla. Megszóltak a volt mentettek. Horváth Ádám (Gaudiopolisz „legstabilabb kultuszminisztere”) mondta róla: „Amit csinált, azt csak azok szerették, akik benne voltak, és azok is feledékennyé váltak. Egyik legnagyobb embere volt a XX. századnak, anélkül, hogy akár egy utcát elneveztek volna róla. Néhány könyvtől eltekintve nem köztudott, hogy itt volt egy olyan lappangó nagy ember, akinek ezek köszönheték életüket, és aki ezért semmit nem kért cserébe, mert az volt a mániája, hogy segíteni, nevelni, menteni és mindig menteni és újra menteni... Az, hogy ő veszélybe kerülhet, nem érdekelte...”

Források: Stehlo Gábor: Isten kezében. – Koren Emil: Stehlo Gábor élete és szolgálata. – Merényi Zsuzsanna: Stehlo Gábor a gyermeknevelő. – Mindhárom mű kapható a Deák téri Evangélikus Országos Múzeumban. – Petőfi Rádió, 2005. január 26.

Kovács Mária

„Gyerekkoromban, amikor elmentem a nagymamámhoz, és segítettem neki felmosni a gangot, utána odaültünk a rádió mellé, és a nagymamám elkezdte tekergetni a rádió keresőjét. A Szabad Európa Rádióhoz hasonlóan hamarosan bejött a nyugatról sugárzott magyar nyelvű evangélikus rádióműsor.” – így emlékszik vissza a 70-es évekre Szeverényi János, a Magyarországi Evangélikus Egyház Missziói Központjának vezetője.

A Missziói Központ 1997-ben kezdte meg újra működését Cinkotán. (1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40. Tel.: 06/1/ 400 3057) Közel 50 évnyi szünet után külföldi pénzekből sikerült átalakítani az ottani egyházközség volt iskoláját, ami most önálló jogi személyként működik.

Munkájuk igen sokrétű. Megpróbálják a társadalom minden rétegét felölelni úgy, hogy különböző szolgáltatásokkal segítik a körülöttük élőket.

A háború után Finnországból és Svédországból sugározták rendszeresen a műsorokat. Gáncs Péter püspök, a missziós központ előző vezetője már a 90-es évek elején kialakított Nagytarcsán egy rádióstúdiót, ahol már készültek műsorok. Ezek a rendszerváltással megszűntek, így a **Rádiómisszió** lett egyik legfőbb működési területe a központnak.

Minden héten szombaton reggel hét órától egy óráig élő adást sugároznak a Rádió C FM 88,8-as hullámhosszán. Élő adásban jelentkeznek minden páros hét szerdáján, este 10 órakor a Civil Rádió FM 98,0-án. Mindkét rádió adását fővárosunkban és annak vonzáskörzetében hallgathatják, valamint lehetőség van online hallgatásra is, ehhez az „online hallgatás” menüpontra kell kattintani.

Hetente hét regionális rádióállomásnak (Békés, Hódmezővásárhely, Szombathely, Siklós, Esztergom, Székesfehérvár, Mohács) készítjük el stúdióinkban az evangélikus félórát, amelyet aztán vasárnap felvételtől sugároznak, valamint kéthetente az egri Katolikus Rádióban is van félórás műsoruk. A cinkotai stúdióban készítik a Kossuth Rádió Evangélikus félóra című kéthetente hallható műsorát és a „Missziói percek” is.

A rádióadások mellett kazetták, CD-felvételek is itt készülnek. A legkülönbözőbb korú, élethelyzetű, érdeklődési körű embereket kívánják megszólítani az örömhírről ilyen módon is. Vannak kazettáik gyermekeknek, fiataloknak, autózvezetőknek, gyászolóknak, akik értékes

Lelkek szolgálatában a média nyelvén

Gáncs Péter püspök beszámolója Piliscsábán Missziós Konferencián.

Evangélikus Missziói Központ.

Piliscsábán Evangélikus Missziós Konferencia.

Roma-Magyar Konferencia, Sopron 2004.

Börtönmisszió.

gondolatokat, lelki vigaszt, verses összeállításokat hallhatnak neves előadóművészek tolmácsolásában. Ezek a kazetták megrendelhetők a (1) 400-3057 telefonszámon. A kazettákért csak adományokat fogadnak el.

Említésre méltó kezdeményezés a **Zakeus Média Centrum**, ahol keresztes filmek, stúdióbeszélgetéseket készítenek, amelyek a Pax Tv-ben kerülnek adásba.

Az épület ad otthont a **Misszió Magazin** szerkesztői munkájának is. A 2005-től negyedévenként megjelenő színes folyóirat közel 10 esztendeje van jelen az egyházi sajtóban. Célja a missziói felelősség ébresztése, ébrentartása, erősítése. Mindig valamilyen aktuális, mindenkit érdeklő témát igyekeznek körbejárni, a legújabb szám az újrakezdés témáját öleli fel. Ezen kívül missziói hírek, interjúk is helyet kapnak a lapban. A megújult magazin 7000 példányszámban jelenik meg évente négy alkalommal! Ezzel a „nem aktív” gyülekezeti tagokat is meg kívánják szólítani. Az evangélikus hetilapba helyezve, mindenki kézhez kapja, aki előfizető, eljuttatják a határon túliak részére is. A lap utcai árusoknál nem kapható.

Szeverényi János, a központ igazgatója egyben országos evangelizációs és missziói lelkész is. Rendszeresen szerveznek lelki napokat, csendes napokat, konferenciákat határainkon belül és kívül.

Kórházlelkészek bejárnak kórházakba, ahol önkéntesek is segítik az ottani emberek lelki gondozását. Istentiszteletekkel, lelki beszélgetésekkel próbálják enyhíteni a betegek testi és lelki szenvedését.

Fontosnak tartják a **börtönben** levőkkel való kapcsolattartást, ahol szintén tartanak istentiszteletet és megpróbálnak személyes kapcsolatot kialakítani a fogva tartottakkal.

Évek óta jól működik Gödöllőn a **Tessedik Sámuel Anyaotthon**, ahol menedéket nyújtanak olyan leányanyáknak, akiket családjuk nem tud befogadni.

Sokat tesznek azért, hogy a **cigány misszió** minél jobban fellendüljön. Ennek egyik példaértékű kezdeményezése volt a sárszentlőrinci roma-magyar konferencia, ahol terveik szerint a falu szélén egy tábor szerveznek majd.

Külön foglalkoznak a **férfiakkal**, rovatot indítottak őket érintő témában a magazinjukban és terveznek egy konferenciákat számukra.

Györköny nevű faluban a **Szólító Alapítvány** által működtetett rehabilitációs központ szenvedélybetegeknek nyújt segítséget. Piliscsabán is szerveznek alkoholmentő missziós heteket. Megpróbálnak minél előbb és közvetlenebb kapcsolatot kialakítani a határon túli magyar közösségekkel is. A háború előtt Kínában, Indiában, Japánban is volt **külmissziójuk**, de manapság az a sajnálatos tény, hogy amíg keleten növekszik a keresztények száma, addig Európában hetente megszűnik egy keresztény gyülekezet. Lassan oda jutunk – mondja Szeverényi János –, hogy hozzánk fognak érkezni a déli féltekéről missziósok,

Szeverényi János missziós lelkész.

hiszen Dél-Amerikában, Afrikában nagy az egyházi ébredés. Jelenleg egy lelkész-házaspár él Indiában, ahol zenét és angolt tanítanak.

A mai civilizált ember kizárta Istent az életéből, és nem vette észre, hogy közben űr keletkezett a lelkében. Ezt különböző pótcselkvésekkel igyekszik kitölteni, és így jut el az italhoz, a droghoz, házassága válságba jut, és élete értelmetlenné válik. Ezt ismerték föl a – többi egyházhoz hasonlóan – az evangélikusok is, és próbálnak segíteni a bajbajutottakon – immár a mai ember nyelvén, segítségül véve a média különböző formáját. Isten áldása kísérje munkájukat!

RÓZSÁSNE KUBÁNYI ANDREA

Szeptember utolsó hétvégéjén indultunk Rozsnyóra, Szlovákiába, a helyi magyar és szlovák nyelvű evangélikus gyülekezet missziói hétvégéjére, amelyet az Evangélikus Missziói Központtal közösen szervezett meg. Népese csapat kelt útra Magyarországról, köztük lelkészek, ifisek, egy teológus, zenészek, énekesek, összesen 18-an.

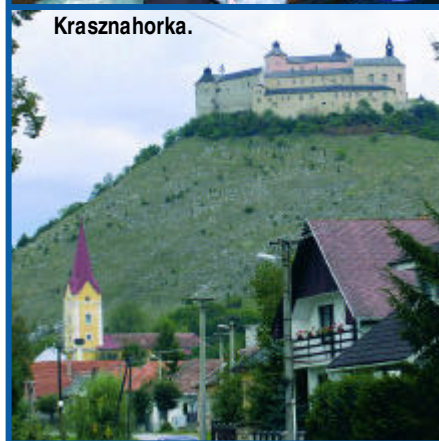
Már maga az odavezető út is gyönyörű volt. Útközben lenyűgözött a táj szépsége, és megcsodálhattuk történelmi magyar városok szépen felújított főtereit. Rozsnyót hatalmas hegyek koszorúzzák. Az esti program előtt még volt lehetőségünk, hogy megtekintsük a város közelében fekvő Krasznahorka lenyűgöző várát.

A missziói hétvége programjainak legfontosabb helyszíne a belül gyönyörűen felújított evangélikus templom volt. Nagyon jólesett az a meleg szeretet, ahogy a gyülekezetben fogadtak bennünket.

A program szombaton este koncerttel kezdődött. Először az óbudai ifi lelkes képviselői adtak elő ifjúsági énekeket. Utána a Kossuth-díjas Gryllus testvérek mutatták be dalaikat, köztük számos zsolnárfeldolgozást. Végül a Tandem együttes a fiatalos zenei stílus segítségével vallott Jézus Krisztusnak életükben végzett munkájáról. Az esti programot követően a környékbeli hívő családok nyújtottak nekünk szállást, akiknél finom vacsora és beszélgetés után tértünk nyugovóra.

Vasárnap délelőtt került sor a missziói nap istentiszteletére. Mintegy háromezren töltötték meg a templomot. A többi Gömör megyei gyülekezet is kapott meghívást a missziói napokra, így számos Rozsnyó környéki településről érkeztek gyülekezeti tagok, mint például Berzéte, Csucsón, Gömörpanyi, Hosszúszó, Jólész, Kőrös, Kuntaploca, Lekenye, Rudna, Sajógömör, Tornalja, Várhosszúrét. Nemcsak evangélikusok, hanem katolikusok és reformátusok is jöttek. Jelen volt a helybéli katolikus plébános, református lelkész, és a polgármester is, valamint a gödöllői evangélikus gyülekezet képviselőiben is érkeztek vendégek, akik a testvérgyülekezeti kapcsolat kiépítésén fáradoztak.

A hétvége mottója „Valaki keres minket” volt, aminek a gondolata újból és újból előkerült az alkalmakon. A liturgiát a helyi lelkészek tartották szlovák, illetve magyar nyelven. Igehirdetést szlovák nyelven Lehoczky

Endre lelkész tartott, aki a Nógrád megyei Sámsonháza kétnyelvű gyülekezetében szolgál. Utalt a hazai szlovákiaság történetére, ráirányította figyelmünket a Megváltónk követésére és embertársaink szeretetére.

Utána Szeverényi János missziós lelkész hirdetett igét magyar nyelven. Igehirdetésében átadta azt az üzenetet, hogy Jézus keres minket, és megosztotta velünk személyes bizonyágtételét, hogy őt hogyan kereste és találta meg.

Az istentiszteleten a gyülekezeti énekek egy részét magyar nyelven énekeltük, a másik felét szlovákul. Gyönyörködhattunk a Berzétéről érkező dalkör elragadó énekében. A végén közösen, ki-ki a maga nyelvén, elénekeltek az „Erős vár a mi Istenünk”-et.

Az istentisztelettel párhuzamosan külön gyermek-istentisztelet folyt a Magyarországról érkező ifjúsági segítők vezetésével, amelyen szlovák nyelvű fordítás biztosította a részvételt azok számára is, akik nem értenek magyarul. Ezen mintegy 24 gyerek vett részt.

Az istentisztelet után átvonultunk a szomszédos iskolába, ahol finom ebéddel és sok-sok süteménnyel vártak a helyi gyülekezet tagjai. A helyi evangélikus és református fiatalok közös csoportja gitáros énekekkel dicsőítette Istent. Ezután az óbudai ifisek folytatták éneklükkel Isten dicséretét, majd bemutattak egy pantomim darabot, ami arra mutatott rá, hogy nekünk kell Krisztushoz igazodnunk, nem pedig Krisztust magunk képére formálni. Utána korcsoportok szerint szétvált a kereszttyén gyülekezet. A gyerekek játékos foglalkozáson, ének tanuláson vettek részt. A fiatalokkal beszélgetés folyt az hallottakkal kapcsolatosan. A felnőttek pedig fórumbeszélgetésen vettek részt a templomban.

A záróalkalom gondolataiból azt a kívánságot emelném ki, hogy megtérés nélkül ne menjünk haza, illetve azt a reményt, bátorítást, hogy az Úr velünk marad.

A kétnyelvű gyülekezet számos feszültség forrása lehet, mégis Isten kezében jó lehetőség a kereszttyén szeretet megmutatására, és minél több ember elérésére a Jézus Urunkról szóló evangéliummal.

Sz. J.

Bemutatkozik az Osztrák–Magyar Európaiskola

Az Osztrák–Magyar Európaiskola „De La Salle iskola”, azaz az egész világon tevékenykedő Keresztény Iskolatestvérek Rendjének katolikus általános iskolája. Nevüket ezek az iskolák a rend alapítójáról, De La Salle Szent Jánosról (1651–1719) kapták, aki a szegények és egyszerű emberek gyermekeinek oktatására hívta közösségébe a tanárokat és nevelőket. A rendnek 1894-től Magyarországon is működtek iskolái, egészen 1949-ig, amikor is a szerzeteseknek el kellett hagyniuk az országot, az iskolát pedig államosították. 1993-ban „rendeltetésszerű használatra” visszakapták a telket és az épületet, a szükséges felújítások és előkészítés után 1995. szeptember 4-én újra megindult az iskolában a tanítás.

Ez a katolikus oktatási intézmény egyúttal **Európaiskola** is, mert a nevelőmunka alapját egy szabad és egyesült Európa értékei képezik. Világra nyitottan, demokratikus szellemben tanulnak itt különböző nemzetiségű és vallású gyerekek, együtt, a közös jövőért. Ideológiai agitációnak, erőszakos befolyásolásnak, világnézeti megkülönböztetésnek nálunk nincs helye.

Különös hangsúlyt fektetünk a nyelvek elsajátítására, ezért az iskola tanulói a német és magyar nyelv mellett még két idegen nyelvet – angolt kötelezően és spanyolt fakultatív tárgyként – tanulnak. Az Osztrák Intézettel együttműködve lehetőséget adunk tanulóinknak, hogy letehesék német nyelvből a nemzetközileg elismert, a magyar felsőfokú nyelvvizsgának megfelelő „Österreichisches Sprachdiplom Mittelstufe” vizsgát. Iskolánk a nyelvoktatás területén végzett kiemelkedő, modern, hatékony és innovációs tevékenységéért megkapta az EU Bizottságának magas rangú kitüntetését, az ún. „Europasiegel”-t. A nyelvek tanítása mellett nagyon fontos-

Európaiskola

Gyermekeink jövője a nyelvtudástól is függ

nak tarjuk az informatikát, ezért a következő tanévben – hatodik osztály második félévétől a nyolcadik osztály második félévéig – felkészítjük tanítványainkat a nemzetközileg elismert számítógépfelhasználói diploma, az ECDL (Európai Számítógépes Jogosítvány) megszerzésére.

Az intézmény fenntartója az Osztrák–Magyar Európaiskola Alapítvány. Az iskola része egy osztrák-magyar képzési központnak, amely az Osztrák–Magyar Óvodától az Európaiskolán és a Budapesti Osztrák Iskolán át, az érettségiig vezet el a gyermekeket. Az intézményben osztrák tanrend szerint osztrák tanárok, és magyar tanterv szerint – magyar nyelv és irodalom, történelem, honismeret, hittan – magyar tanárok tanítanak. Minden osztály osztályfőnöke osztrák, az alsós osztályokkal egy-egy magyar tanító is foglalkozik.

A nevelés gyermekközpontú, teljes körű, átfogja a tanulók minden valós jelen- és jövőbeli szükségletét. Keresztény normák szerinti értékrendet közvetít, morális és szociális értékeket ad át – „értékes” emberre neveli a rábízott 6–14 éves, bármely nemzethez és vallási felekezethez tartozó fiatalokat.

Pedagógiai programunk alapelve, hogy tanítani és nevelni csak úgy lehet, ha előfeltételnek tekintjük a gyermek méltóságát, ha komolyan vesszük és partnernek tekintjük őt. Nem elég csupán tárgyi tudást átadni, meg kell őket tanítani egy sor olyan dologra, mint például a csapatmunka, kommunikációs

készség, kreativitás, kritikai érzék, rugalmasság, döntési-, ítélő-, beleérző-, problémamegoldó képesség és még sok más, amelyek nélkül elképzelhetetlen a személyiségfejlesztés. Ahhoz, hogy a diákok képesek legyenek a lehető legjobban teljesíteni, személyre szabott tanulási folyamat kell. Személyes fejlődésüket, „érdeklődésüket” pedig úgy mozdíthatjuk előre, ha tudatosítjuk bennük, hogy a tanulás sikeréért ők is felelősek.

Iskolánk kapcsolatban áll más intézményekkel, kulturális központokkal, mint például az Osztrák Intézet, a Goethe Intézet, egyetemekkel és európai intézményekkel Ausztriában és Magyarországon egyaránt.

Diákjainknak biztosítani tudunk: étkezési lehetőséget, napközi otthonos ellátást, külön megegyezés alapján programlehetőségeket (zene, sport, kézműves foglalkozások stb.), ausztriai osztálykirándulásokat, partnerkapcsolatokat, közös rendezvényeket.

Beiratkozni nem csak az első osztályba – alsó tagozatba – lehet, hanem felső tagozatosként az ötödik osztályba is. Azok számára, akik még egyáltalán nem tanultak német nyelvet, vagy csekélyek még idegen nyelvi ismereteik, az adott iskolaév előtt márciustól júniusig nyelvi előkészítő tanfolyamot tartunk, ahol a diákok korszerű, kommunikatív oktatási módszerrel, vidám, játékos formában elsajátíthatják a szükséges nyelvi alapokat.

Alfred Brychta

igazgató

Osztrák–Magyar Európaiskola

1126 Budapest, Istenhegyi út 32. Tel: 3564647

Hívő katolikus családban nőttem fel, mindkét szülőm a Római Katolikus Egyház tagja, így természetes volt, hogy gyermekeiket is vallásos szellemben neveljék.

Az általános iskola után bátyámat katolikus gimnáziumba írták, majd később engem is. Mindketten az akkor még újdonságnak számító hatosztályos képzésben vettünk részt, azzal a különbséggel, hogy én koedukált intézményben kezdtem meg a tanulmányaimat. Írhatnám azt: „régén volt, tán igaz sem volt”. De nem szeretem a közhelyeket, és különösen fájó ezekben az időkben ilyet leírni, amikor minden katolikus iskolának naponta harcolnia kell a fennmaradásért. Hazudnék, ha azt hitetném el az olvasókkal: szerettem abban az iskolában. Mert nem szerettem. Nem volt jó osztályközösség, nem volt jó osztályfőnököm, nem voltak kiváló tanáraink. Sokszor éreztem úgy, nagyon rossz döntés volt abba az intézménybe beadnom a jelentkezésem. Minden évben szerettem volna elhagyni az iskolát, és máshol folytatni a tanulást. De szüleim kitartóak voltak: nem írtattak át más középiskolában. Talán ők akkor már tudták azt, amire én csak pár hónapja jöttem rá: nem az az elsődleges, hogy jól érezzük magunkat, hanem az, hogy az adott intézmény mit tesz hozzá a személyiségünk kialakulásához, illetve az élethez való hozzáállásunkhoz. Ezt pedig csak akkor fogjuk észlelni, ha elhagyjuk a gimnázium kapuját. Amikor már minden döntésünknek súlya van, és senki más nem felelős értünk, csak saját magunk. Eddig hála Istennek, szépen megálltam a helyem a „való világban”. Büszke voltam magamra, nagy mellénnyel sétáltam: ezt mind magamnak köszönhetem. Bizonyos értelemben igen, mert amit a szorgalmammal és a kitartásommal elértem, azt én vittem véghez. Azt hittem, ehhez csak az segített hozzá, hogy szüleim mellettem álltak, és szigorú, példás nevelésben részesítettek. De amikor egyre több olyan dologgal találkoztam, ami megrémített és amin elcsodálkoztam, rájöttem: nemcsak az otthonról hozott értékek határozták meg jelenlegi személyiségemet, hanem a katolikus gimnáziumban eltöltött hat év is: adott egyfajta keménységet és tartást, amire nagyon nagy szükségem is van ebben a rohanó és őrült világban. Ezen túlmenően, megtanultam becsülni a körülöttem lévő tárgyakat. Elborzaszt az a látvány, ami sok állami iskolában – amelyekkel mostani életem során találkozom – fogad: becsöngetés után diáktömeg a folyosókon, bokáig szemét a tantermekben, összefirkált és összetört mellékhelyiségek. Nálunk ilyen elképzelhetetlen volt. Becsöngetés után mindenki az osztályteremben várta a szaktanárt, megkövetelték

Felnőtté válás: a gimnáziumi évek meghatározóak

Sokan, sokféleképpen megfogalmazták már, hogy mit jelent a felnőtté válás. Nem szeretném gyarapítani az erről anekdotázók számát, de a jelen politikai helyzet arra késztetett, hogy röviden összefoglaljam: számomra mit jelentett az a hat év, amit katolikus gimnáziumban töltöttem el. Fiatal korom ellenére talán mégis példával szolgálhatok minden kétkedőnek, illetve megtorpanónak.

tőlünk, hogy a szemetet a kukába tegyük, ha pedig nem így tettünk, addig nem kezdődött el a tanóra, amíg rendet nem tettünk a teremben. A mosdók állapota pedig: lehet, hogy nem a legmodernebb felszereltségű volt az iskolánk, de tisztaság volt! Azért, mert mi, diákok nem romboltuk össze és nem törtük össze a berendezést. Ha pedig egy-egy elvetemült tanulótársunk megfejtkezett magáról, szigorú iskolavezetésünk gondoskodott róla, hogy a barbarizmustól egy életre elvegye a kedvét. Az osztályokban nyugodtan otthagyhattuk a kabátunkat – még akkor is, ha más évfolyam jött órára –, mert tudtuk: nem fognak focizni a sapkákkal, táskákkal.

Sokan bizonyosan lenézően legyintenek írásom olvasása közben, és azt gondolják: „Ezek válogatott tanulók voltak, naná, hogy nem volt velük gond!” Dehogynem! Rengeteg gond volt velünk! Mint minden fiattal! Nálunk is volt példa rosszszaságra. A tantermek ajtaján nem egyszer fedeztetett fel egy táblát a belépő tanár: „Foglalt” esetleg „Zártkörű rendezvény”. Tehát nem voltunk szentek! De tudtuk, mikor mit engedhetünk meg magunknak; és tudtuk, az elkövetett csínyekért felelősségre vonnak.

Ma már tudom: nálunk nem csak hangoztatták, hogy az életre készítene fel ben-

nünket, hanem ténylegesen tettek is ezért. Persze nem minden oktatónk, hiszen akkor nem is emberek, hanem angyalok tanítottak volna minket. Nekem is volt kedvenc tanárom, és olyan is, akit ki nem állhattam, mert „leszólt” a terveimet, az álmaimat. Ma azonban, ha találkozom vele az utcán, csak mosolygok magamban: „Látja, tanár úr, mégsem adtam fel, elkezdtem megvalósítani a terveimet és jó helyre kerültem...” Persze megmondani soha nem fogom neki... De most már tudom: ha nem „gázol” bele a lelkembe, lehet, hogy sehol nem lennék... A hat évvel, ami mögöttem van, emberileg több lettem. Ha nincs egy radikális változás az iskola vezetésében, lehet, hogy mégis meghátráltam volna. De nem adtam fel! Megtanítottak rá a gimiben, hogy soha nem szabad elkeseredni, és soha nem szabad feladni azokat az elveket, amiket magunkban hordozunk, és amikre ők tanítottak minket. Ezért is szomorít el az tudat, hogy sokan már egész kicsi korukban feladják. Már az általános iskolát sem képesek végigcsinálni egy katolikus intézményben. Ilyen esetben főként a szülők a hibásak, mert azt hiszik: „Beadjuk a gyereket a papokhoz, majd ők megnevelik helyettünk!” De ez nem lehetséges. Ha az otthonról hozott alap nincs meg, akkor a tanár nem tehet semmit, még abban az esetben sem, ha éppenséggel pap az illető. És ennek mi lesz a következménye? Hibáztatjuk a katolikusokat, szidjuk a tanárt, az iskolavezetést, hogy nem értik meg a szegény gyermekünket. Arra egy szülő sem gondol, hogy esetleg a gyereket otthon is kellene nevelni, és megvalósítani a családon belüli katolikus szellemet. Persze ez nem kötelező, de akkor minek adtuk őket katolikus iskolába? Ha az elején feladjuk, a gyerek soha nem fogja megtapasztalni azokat az értékeket, amelyek egy-egy rosszabbul sikerült év után mégis a felszínre fognak törni. Azért, mert a szülők kényelmes és rendezetlen életet élnek (és nem csak vallásilag!), attól még nem kellene a gyermeket is elrontani és megfosztani egy lehetőségtől. Néha a kemény szeretet többet ér, mint a „dédelgetős” kímélés.

Lassan erő gyümölcsről van szó, de ha már a mag elültetése után néhány nappal feladjuk, akkor soha nem fog erős és sudár fává fejlődni a csemete...

(Példám az egyéb felekezeti iskolákra is vonatkozhat, azért katolikus iskolákra éleztem ki, mert jómagam egy ilyen intézményben tanultam...)

HAVASSY ANNA KATALIN

Az 1054-et követő évszázadokban a római egyház a keresztes hadjárataival volt leginkább elfoglalva, nem az egyházegyesítés, az unió kérdésével.

Hogyan hatott ez a magyar egyházi életre? Furcsa módon, az egyházszakadást jó 100 évig nem érzékelték sehol a birodalomban. Szent István király maga is alapított Veszprémvölgyben görög-ortodox apácázárdát. A Kijevből hazatérő I. András magyar király és felesége, Anasztázia is bizonyosan a görög-ortodox tanait követte. Uralkodásuk alatt Tihanyban és Visegrádon jött létre görög monostor. Az egyetemes egyházban bekövetke-

Egyházszakadás

zett szakadás eleinte csupán úgy éreztette hatását, hogy újabb görög-ortodox templomok és kolostorok alapítására már nem került sor. A görög egyházi intézmények a XIII. sz. elejére szűntek meg, a keleti kereszténység azonban ennek ellenére sem tűnt el az országból: az ekkortájt beköltöző románok és szerbek ugyanis a görög rítust követték. Külföldi példa, hogy a X. sz. végén Olga orosz cárnő azzal a kéréssel fordult Ottó német-római császárhoz, hogy küldjön latin papokat Kijevbe! Ottó eleget tett a kérésnek, annak ellenére, hogy a bizánci császárral háborúra készült! A XIII. sz.-ban a latin domonkosok sorra nyitják kolostoraikat Kijevben, Perejeszlávban, Szmolenszkben, Polohiban, Novgorodban, Ladogában. A pápa 1320-ban katolikus püspököt nevez ki Kijevbe; Jurij-Boleszlav halicsi herceg 1327-ben áttér a katolikus hitre.

Az 1054-es egyházszakadás után, amikor különvált a latin nyelvű nyugati és a görög nyelvű keleti, vagyis ortodox egyház, Magyarországon a görög-ortodox kolostorok bizánci utánpótlása elapadt. Imre magyar király (1196–1204) jelentette III. Ince pápának, hogy e kolostorok elnéptelenedtek. Arra kéri a pápát, hogy e kolostorokat a római-latin egyház felügyelje ezután. A tatárjárás során elpusztult görög-ortodox kolostorokat már nem építették újjá. Egyedül a szávaszentdemeteri kolostor élte túl a pusztulást, itt még

száz évig maradt fenn a keleti szertartás. Később ide bencés szerzetesek telepedtek. Mégsem maradt hazánk ortodox szertartás nélkül, hiszen a magyar ortodoxok mellé a tatárjárás után megkezdődött a románok, ruszinok, szerbek betelepítése Erdélybe, Kárpátaljára, Vajdaságba. A hívekkel papok és vándorszerzetesek is érkeztek hazánkba.

Az Anjou magyar királyok uralkodása idején a havasalföldi – mai Románia – vajdák egyházi vonalon próbáltak magyar területen is politikai zavart kelteni, ezért az ortodox hívek helyzete nehezebbre fordult.

Törökverő Hunyadi János, a magyar hadak fővezére, az ország kormányzója (1446–1453) maga is ortodox volt. A török elleni küzdelemben a társa, Kapisztrán Szent János ferencrendi szerzetes az erdélyi ortodox románok megtérítésével is foglalkozott.

Az 'igazságos' Mátyás király az ortodoxokat 1481-ben felmentette az egyházi adó fizetése alól. II. Ulászló király megerősítette ezt a törvényt. Az ortodox szertartású magyarok vagy áttértek római katolikusnak, vagy a bevándorolt ortodox nemzetségekhez csatlakoztak, hogy gyakorolni tudják szertartásukat. Így az a fura helyzet állt elő, hogy a magyarországi magyarok az itt élő nemzetségekbe olvadtak be a vallásuk miatt! (folytatjuk)

PAPP NÓRA

Dr. Keresztes Szilárd görög katolikus püspök atyának nemrég, 2000-ben ünnepelte a görög katolikus egyház a püspökké szentelésének 25. évfordulóját, most pedig pappá szentelésének 50. évfordulójaért adhatnak hálát Istennek.

Dr. Keresztes Szilárd Nyíraczádon született, iskoláit Sátoraljaújhelyen, Nyíregyházán, Budapesten, Rómában végezte. 1955-ben szentelték pappá, a teológia doktora. Szolgált Kispesten, a nyíregyházi főiskolán dogmatika tanárként és a paróchián vezető lelkesként.

1975-ben lett a Hajdúdorogi Egyházmegye segédpüspöke. A görög katolikus szórványban az ország keleti részéből elvándorolt, munkát kereső görög katolikus híveket igyekezett megtartani ősi rítusukban. Jó kapcsolatot tartott a latin szertartású papokkal és hívekkel, Sok római katolikus templomban tartott lelkigyakorlatokat, előadásokat, vetítéseket azzal a céllal, hogy ismertesse a görög szertartású liturgiát.

Timkó Imre görög katolikus püspök úr 1988-ban bekövetkezett halála után az egyházmegye segédpüspökét Dr. Keresztes Szilárdot nevezte II. János Pál pápa a Hajdúdorogi Görög Katolikus Egyházmegye püspökévé.

Dr. Keresztes püspök atya fogadta 1991-ben II. János Pál pápát amikor Őszentsége elzarándokolt Máriapócs kegyhelyre. Dr. Keresztes püspök nevéhez fűződik a Görög Katolikus Papnevelő Intézet bővítése, a Hajdúdorogi Görög Katolikus Gimnázium, Szakközépiskola és Diákotthon és Általános Iskola és óvoda felállítása Hajdúdorogon, a Szent Miklós Óvoda indítása Miskolcon, majd Nyíregyházán is, a Görög Katolikus Általános Iskola megalapítása Nyíregyházán, a Máriapócsi Lelkigyakorlatos- és Zarándokház építése. Visszatelepítette a bazilita szerzeteseket Máriapócsra. Püspöksége alatt a Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola 1996-ban a Pápai Keleti Intézet affilált intézménye lett, így elindult az önálló egyetemmé válás útján. 10 új egyházközséget, szervező lelkészséget alapított, 22 templomot épített.

Segíti a határon túli magyar görög katolikus híveket, Kárpátaljáról, Szlovákiából, Romániából a nyíregyházi Görög Katolikus Főiskolán évente átlagosan húsz papnövendék tanulhatott és készülhetett a papi szolgálatra. Hodászon és Kántorjánosiban a cigányoknak külön templomot épített, öregek otthonával és közösségi házzal együtt.

PAPP NÓRA

Cigányok között

Sólya Miklós lekipásztor a cigányok között

A szabolcsi kis falu, Hodász szélén, a „Kolerás” gúnynevű nyomortelepen laknak a kitaszított cigányok, szegénységben. Nélkülözik a civilizált lakhatási feltételeket, a folyó vizet, villanyt, angol WC-t, gázt stb.

Miklós atya amikor kísértél a cigánytelepre, azzal fogadta egy öregasszony, hogy „mit keres, milyen holmiját lopták el?”. Lám csak, még a cigányok is ilyen sztereotípiákban gondolkodnak. Ha egy magyar egy cigányembert keres, az csak azért lehet, mert lopott holmi után kutakodik? Amikor megtudta a néni, hogy Miklós pap, azzal háritotta el a közeledését, hogy nincsen most a közösségükben sem keresztelni való csecsemő, sem házasulandó ifjú pár, sem elhunyt, akit temetni kéne. Másra ugye nem is jó a lelkész?

Így hát Miklós atya a pocsoltyában játszó meztelen gyerekek felé fordult és savanyú cukorkát kínált nekik. Azok örömmel is fogadták. A Jézusról szóló példabeszéd azonban nemigen érdekelte őket, még ha gyermeknyelven, mesészerűen volt is előadva. „Focid nincs?” – érdeklődtek inkább a paptól.

Ebből rájött az atya, hogy itt nem szóval kell prédikálni az Igét, hanem tettekre kell váltani az evangéliumot. Vagyis jót kell cselekedni. Ezt meglepően könnyű volt megtenni, mivel szegénységük olyan nagy mértékű volt, hogy minden apró ajándéknak örültek, legyen az ruha, bútor, élelmiszer vagy taneszközök. Az atya tehát nem is annyira térítést végzett a cigány közösségben Hodászon, hanem sokkal inkább a szociális munkás feladatát látta el. A bizalmatlanság a romák részéről lassacskán eltűnt. Már kiáltozták a putrik közt, hogy „Ável o rásáj!”, vagyis „jön a pap”, amikor messziről feltűnt Miklós atya. És már nem csak a gyerekek állták körül. Az adományokért cserébe megajándékozták a papot történeteikkel, amelyek a cigány történelemről, a cigányok eredetéről, vándorlásáról szóltak. Szerettek cigány népdalokat énekelni.

A dalolás volt az, ami rávezette őket a vallásos életre. Ismertek egy Szűz Mária-

éneket, de nem minden versszakát. A hiányzó részeket a paptól tudakolták meg. Miklós atya persze kisegítette őket és más, Szűzanyáról szóló népdénekeket is tanított velük.

Felébredt a vágy a cigányokban egy máriapócsi zarándoklatra. A zarándokló magyarok pozitívan fogadták a Pócsra érkező imádkozó cigányokat, akik gyalogosan tették meg az oda-vissza összesen 40 km-t. Ezután minden évben megtették ezt az utat és méltóképpen fel is akartak készülni. Tehát lelkikben felkészülve gyórással, áldozással.

A szocializáció kezdete volt, hogy egy magyar család eladta a telkét a cigánytelep szomszédságában, ide épült fel a kápolna, aminek még harangot is szenteltek a cigányok. Megható volt buzgóságuk, ahogy énekekkel, verssel készültek a szentelésre.

A cigányok nyelve magától értetődően cigány nyelv, így beszélnek otthon egymás közt. A gyerekek magyarul csak később tanulnak meg, gyakran csak az iskolában, ami traumát jelent. A miseszöveget azonban magyarul mondták. Amikor Miklós atya már nagyjából megtanulta tőlük a cigány nyelvet, lefordított két részletet a miséből cigányra. Ez volt Sólya másik nagy lépése a cigány közösség integrálására.

Az egyik ilyen lefordított miserész, a legfontosabb imádság, a Miatyánk volt. Az első alkalommal, amikor a misén cigányul imádkozták a Miatyánkot, az Úr imáját, nem bírták ki sírás nélkül. A cigányok elmondása szerint azért, mert eddig az ő nyelvükön mindig csak csúnyát mondtak, átkokat beszéltek, és az, hogy imádkozni is lehet cigányul, meglepette őket. A szöszegény cigány nyelvre azonban nagyon nehéz lefordítani az imákat, evangéliumot,

bonyolultabb kifejezéseket használó Szent Pál leveleit. Tehát ezeket a szavakat és kifejezéseket meg kellett alkotni a cigány nyelv számára. Valóságos nyelvújítás volt ez.

Szociológiai érdekességnek számít, hogy kultúrháznak számított a templom a cigány hívek számára, nemcsak a mise színterének.

Több ezer kötetes könyvtár alakult ki a templomban. Ehhez persze először az abc-t kellett megtanulni. Felnőtt emberek tanultak meg így olvasni, sajtóírtatták el az olvasás művészetét a templomban.

Másban sem akartak lemaradni a magyaroktól, ezért a templomban tanultak meg a cigánygyerekek késsel és villával enni. Persze a gyakorlás alkalmával a húst egy szelet kenyér helyettesítette, a köretet pedig néhány szem mazsola. Így sikerült beilleszkedni a többségi társadalomba a pap szociális munkája által.

Modern elektronikus gitárokkal, dob-felszereléssel kísérték a cigányok a görög katolikus népdénekeket a templomban. Ez a merész újítás vonzotta a cigány fiatalság színe javát. Hamarosan önmaguktól zenekarrá kovácsolódtak össze.

Olyannyira sikerük volt, hogy a magyar kultúrházba is meghívták őket szerepelni. Később még külföldön is álmélkodtak rajtuk a tömegek. A külföldi zarándokok, akik Máriapócsra érkeztek, átjöttek a cigány kápolnába is csodát látni, Párizsból, Rómából, Berlinből, Londonból, Prágából.

VI. Pál pápa 100 dollárt is küldött a kápolna részére. De megfordult a cigányoknál egy oxfordi egyetemi tanár, ENSZ-nagykövet, és egy amerikai forgatócsoport is, amely filmre vette a hodási cigány misét.

Ilyen sikerek után a cigány fiatalok már jól teljesítettek az iskolai sportban, színjátékszó társulatban, táncban, nyelvtanulásban.

Ezt tudja elérni a szeretet, amellyel ez a hodási pap odafordult a kitaszított cigányok felé, elvégezve a szociális munkások feladatát. Segített beilleszkedni a sajátos szubkultúrájú cigányoknak a magyar társadalomba, amely szokásaiban, nyelvben, hagyományaiban különbözik a romától.

Papp Nóra

Krisztusban élő közösség

Dr. Tomka Ferenc egyházi és világi munkatársaival közösséget, lelki és kötemplomot épített itt, Káposztásmegyeren. A neves teológiai professzor és egyházsociológus így vall a kezdetekről: „Ezt a 25–30 000 lelket számláló lakótelepet az elmúlt rendszer logikájának megfelelően templom és egyház nélkül tervezték. A fordulathoz közeledve ott itt élő keresztény házaspár elmegy a püspökhöz és kéri, küldjön ide papot, mert szeretnének lelki otthonra találni és esetleg templomot is építeni. Többszöri kérésükre a püspök atya eleget tesz kérésüknek, idejön két pap, akik tudatában vannak a helyzet nem könnyű voltának. Nincsen semmijük, még lakásuk sincs. Az a hit hozza ide őket, hogy az evangélium éltet, tüzet jelent: Nem véletlenül jönnek ketten. Miként Jézus mondja: 'Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek a nevemben, ott vagyok közöttük' (Mt 18,19), ezzel a programmal érkeznek, hiszik, hogy ez valóság lehet, ezt a titkot, ezt a hitet szeretnék továbbadni az itt lakóknak.”

Mi indította arra, hogy teológiai professzorként elvállalja ennek a közösségnek a felépítését?

Nem esett messze egymástól az elmélet és gyakorlat. Teológiai szakterületem pontosan a lelkipásztorkodás. Tankönyveimet az egész országban tanítják, sok érdekeset írtam erről a témából. Hadd tegyem hozzá, a nyolcvanas évek közepétől már lehetett látni, hogy fordulat határán vagyunk, lehetett látni, hogy a holnap sok kérdést vet fel, hogy az egyház szembesül egy sor megoldásra váró problémával, példának okán azzal, mi a teendője a negyven éven át templom nélkül létező városrészekben, lakónegyedekben. Amikor a püspökatya feltette a kérdést, ki vállalja a káposztásmegyeri plébánia vezetését, úgy éreztem, soha vissza nem térő alkalom, olyan kihívás, amelyre nem lehet és nem szabad nemet mondani.

Könnyebb vagy nehezebb volt közösséget építeni úgy, hogy nem voltak hagyományok – sem jók, sem rosszak –, hogy mindent a legelejáról kellett kezdeni?

Nehéz erre röviden válaszolni. Utólag visszatekintve és mindent egybevetve úgy látom, hogy mindaz a nehézség, amit a hagyományok, szokások kialakítása jelent egy hagyomány nélküli közösségben, meghozza a maga gyümölcsét. Ma azt

Budapest IV. kerületében, Káposztásmegyeren, a főváros egyik legnagyobb szociális lakótelepén, a három-négyszintes lakóházak között egy külső megjelenésében egyszerű épület hívja fel magára a figyelmet.

Fotó: Farkas Péter

gondolom, hogy akinek van ereje hozzá, jobban jár, ha maga épít fel önmaga és kereszténysége által egységesen pozitívnak mondott hagyományokat, mintha átalakít, megreformál egy már meglevő, esetleg eltorzult vagy más korban aktuális, de ma már idejét múlt szokásrendszert. Az első öt esztendőben szociológusként is átéltem a hagyománynélküliségnek a hihetetlen fáradtságát, hogy mindent, mindig újra kell mondani. A hagyomány egyik nagy értéke az, hogy bizonyos dolgok automatikusan működnek. Most viszont hálát adok érte, hogy kezdenek részben úgy működni, ahogyan azt hitünk szerint az evangélium mondja.

Feltételezem, érdekes volt szociológusként megfigyelni, hogyan épül fel egy közösség, hogyan alakulnak ki a vezetői?

Egyedülálló és egy kicsit félelmetes volt megtapasztalni a szociológiai szakirodalomban jól ismert jelenségeket és a saját magam által leírtakat is. Ebből a témából írtam doktori disszertációt és habilitációt is. Érzem az intézményesülési problémát, nem is annyira a felnőtteknél, hanem az új generáció esetében. A ná-

lunk, közöttünk felnőtt gyerekek már hagyományt vesznek át. Míg az elsőgenerációs ifjúság érezte a kaland kihívását, a mostaniakat már biztatni, lelkesíteni kell.

Mikor fogalmazódott meg hogy, kötemplom építésébe kezdenek?

Előre bocsátom, és becsülettel bevallom, noha én magam közösséget építő vagyok, hiszen folyton születtek körülöttem közösségek, de mindig sajnáltam a papi időt építkezésre vagy technikai dolgokra fordítani, hiszen annyi sok szükséglete van a léleknek. Mindazonáltal eleve úgy küldtünk ide, hogy építsünk templomot. Azt mondtuk a közösségnek és saját magunknak is, hogy elsődleges célunk, hogy

megszülessék egy humánus, szeretetben – és számunkra ez azt jelenti – Krisztusban élő közösség. Hitünkben fakadóan élt bennünk a bizonyosság, ha van egy ilyen közösség, a köré fog épülni a kötemplom. Ha nincsen közösség, akkor fölösleges templomot építeni.

Hogyan fogadták a formálódó közösséget, a templomépítés tervét a lakónegyed polgárai?

Meg kell mondjam, alapvetően szeretettel fogadott bennünket a környezetünk; az iskolák tantermeket bocsátottak rendelkezésünkre, mert nem volt semmilyen helyiségünk a hitoktatáshoz, a Községi Házban helyet kaptunk a szentmise megtartására. Oldódott az esetleges ellenérzés, amikor látták, hogy foglalkozunk az ifjúsággal, mozgássérültekkel, hogy erőnkhez mérten megpróbálunk minden társadalmi szükségén segíteni. Nem tévedek, ha úgy hiszem, ezt nagyon értékelte a helyi közösség. A csatát azért keményen meg kellett vívunk, ugyanis eredetileg a lakótelep peremén jelöltek ki területet a templom számára. Nem fogadtuk, és nem fogadhattuk el, mert olyan messze esett, hogy sem a gyerekek, sem az idősek nem tudták volna megközelíteni, mi tehát a lakótelep közepén kértünk helyet. Erre határozott nem volt a válasz, úgy a kerület, mint a főváros részéről. Aláírásgyűjtő akcióba kezdtünk, bekopogtunk minden lakóhoz. Kilencven százalékuk mellénk állt, és azt mondta, egyetért a templom építésével és helyeseli annak helyét. Ez a tulajdonképpeni reprezentatív fölmerés segített aztán, hogy a főváros két-három év huzavona után hozzájárult, hogy ott épüljön meg a templom, ahol ma áll.

Milyen forrásból fedezték a költségeket?

A telket a főváros és a kerületi önkormányzat bocsátotta rendelkezésünkre, anyagi segítséget külföldről, elsősorban osztrák, holland, német, olasz katolikusoktól, európai katolikus segélyszervezektől, sok-sok külföldi és hazai adakozótól, plébániánk híveitől kaptunk. Az építkezés során megtapasztaltuk Isten csodálatos gondviselését: pénzünk nem volt, a hívek nagy többsége anyagi gondokkal küzdő nagycsaládos, és mégis, lépésről lépésre megkaptunk mindent, ami az adott fázisban éppen kellett. Néha, pénz híján, már majdnem leálltunk a munkákkal, és akkor mindig érkezett annyi, hogy folytatni tudtuk. Egyhuzamban négy év alatt fel tudtuk építeni a teljes épületet.

Milyen igénnyel keresték meg a tervezőket?

Nagyon pontos tervvázlatot, funkcionális elrendezés-változatot adtunk, majdnem megrajzoltuk a templom alaprajzát, és erre írtunk ki tervpályázatot, amelyre sok neves építész pályázott. B. Greskovics Klára és Becker Gábor – már több templomot megépített – építészpár pályatervét fogadtuk el, mert valahogy ők érezték legjobban azt, amit megadtunk. Nem tagadom, ennek ellenére sokat csatáztunk, mire megtaláltuk a közös nevezőt.

Mik voltak ezek a nagyon határozott elképzelések, amelyeknek köszönhetően nemcsak templom, hanem Templomház született?

Az volt a vágyunk, hogy ne csupán olyan templom legyen, ahová be- és kilép az ember, hanem olyan HÁZ, ahol együtt zajlik a közösség élete, amely belső tagjai számára helyet tud biztosítani különböző ünnepeknek, a farsangtól az esküvőig. Fontosnak tartottuk, hogy a szentmise befejeztével a távozó még mindig otthon maradjon és ne rögtön az utcára lépjen. Azért, hogy tudjon beszélgetni a másikkal, két tágas hallba lép ki a templomtérből, ahol a kezdetektől fogva félóra, óra múlva még mindig beszélgetnek emberek. Alapvető igényünk volt, hogy találkozások helye legyen a ház. Továbbá, hogy például a hittantermek olyan funkcionálisan kapcsolódjanak a nagyteremhez, hogy míg a mise folyik, a kisgyerekekkel lehessen külön foglalkozni. Vagy hogy a konyha is úgy kapcsolódjon az egész rendszerhez, hogy ellássa egyrészt az atyák lakását, másrészt a különböző közösségi rendezvényeket is.

Milyen rendezvényeknek ad helyet a „többfunkciós” nagyterem?

A nagyteremben szakrális és világi feladatokat is ellát, éppen ezért nincsenek

benne padok, hanem könnyen összecsatolható és elmozdítható székek. A szentmise 400 embert tudunk leültetni, és körülbelül ugyanennyi állóhely van. A székek egy pillanat alatt eltolhatók és máris átalakult a terem. Húsvétkor vagy Szilveszterkor a szentmise után pár perc alatt összetoljuk a székeket, behozzuk az asztalokat, és máris kezdődhet az agapé, amelyre mindenki elhozza a vacsoráját, amit aztán jóízű beszélgetés közben közösen fogyasztunk el. Ugyanilyen „kétarcú” ez a terem egy ifjúsági ünnepen, farsangi bálon, a csodálatosan családi hangulatú közösségi esküvőn. Ilyenkor a közösség, a nagycsalád, az esküvői szertartás, szentmise után köszönti családjának tagját, a fiatal párt, és együtt ünnepel velük.

Melyek a legfontosabb egységei a Háznak?

A legelőször is természetesen a szakrális tér, a kápolna és a nagyterem, azután az irodák, a beszélgetőszobák – gyónások, egyéni és csoportbeszélgetések zajlanak itt – az atyák lakásai, a hittantermek, vendégszobák, belső tér, ahol a tanácskozások, képviselőtestületi ülések, papi találkozók folynak. Az eddig említettek mellett ugyancsak fontos szerep jut a közösség életében a Ház alagsorának és tetőterének. Ez utóbbiban vannak a vendégszobák, a másik szárnyban szociális nővérek laknak, akik családterápiás és egyéb gondozási feladatokat látnak el. Tőlünk teljesen függetlenül és munkánkhoz közvetlenül kapcsolódva is végzik tevékenységüket. Az alagsori részben Karitászhelyiség, Karitászbolt, Antialkoholista Klub, Idősek klubja – nálunk „korábban születetteknek” nevezik az idősebbeket – működik. A tornateremben kismamatorna, mozgássérültek tornái, idősebbek tornája, gyerektorna van heti rendszerességgel. Ne feledkezzünk meg a ház előtti homokozóról sem. A fiatal mamák néha 20-30-an is eljönnek a gyermekekkel, mert szeretik a légkört. Sok fiatalasszony keresi az élete újabb, mélyebb értelmét. A beszélgetésekből aztán gyakran barátság születik, a barátságon át a közösséghez és végül Isten megtalálásához is vezet az út. Szívesen látjuk őket a Baba-Mama Klubban, ahol a gyermeknevelés, család, házasság kérdéseivel is foglalkozunk. Sokan így lesznek a közösség tagjaivá közülük.

SZABÓ KATALIN

R. Törley Mária, a

Térdelő angyal

Kicsi Madonna

Kevés a női szobrász. A művészeten ezen művelői közül is kevés a kitűnő női szobrász. Ezek egyike R. Törley Mária szobrászművész, aki 1974–77-ig Andrassy Kurta János szobrászművész magántanítványa, majd 1977–81-ig a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán Somogyi József növendéke volt. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének és a Molnár C. Pál Társaságnak.

1982-től napjainkig számos önálló kiállítása volt Magyarország sok városában és a fővárosban, valamint Bécsben, Münchenben, Lyonban, Toursban, Krakkóban, Berlinben, Luxemburgban. Csopartos kiállításokon is részt vett, többek között Párizsban, Rómában. Ravennában 1985-ben és 1996-ban a Nemzetközi Dante Biennálé díjjal ismerték el művészetét.

Dr. Erdélyi Zsuzsanna Kossuth-díjas néprajztudós írja róla:

„Törley Mária szobrai hagyománytisztelő, belső rend jellemzi. Természetelvű munkáinak jelentős része vallásos tárgyú, ösztönösen érez rá arra, hogy ebben az ezredalkony világban, a jövő nyomasztó tudatában mit várunk a művészekről, mit az alkotóktól. Azt nyújtja, amivel békevesztett korunkban töltekezhünk. S ezek a szépség, a nyugalom, a derű, a játékoság, a kecsesség, a humor, a zene, a harmónia, a szeretet.”

R. Törley Mária így vall magáról:

Figurális szobrász vagyok. Elementáris erővel, indulattal, gyorsan dolgozom. Az élet teljessége, ezen belül az ember érdekel a legjobban. A nagy hős, a szent, az esendő, a bűnös, a hétköznapi, a szenvedő, magányos és boldog ember. Kutatom, mi benne a jó és a rossz. Miért lett olyan, amilyen? „Sok minden van a világon, ami csodálatos, de az embernél nincs csodálatosabb.”

Korpusz. Mindenszentek plébániatemplom Budapest. Az önként vállalt szenvedés és áldozat erejét szerettem volna belesűríteni ebbe a szoborba.

Kölcsey Ferenc, 1995-ben készült. Sopronban a Deák téren található. Első jelentős köztéri szobrom.

remény szobrása

Keresztény művészek

Hogyan készülnek a portrék, folytat-e tanulmányokat a személyiségekről?

Szeretek portrét csinálni. Előbb alaposan meg kell ismernem a kiválasztott embert, rá kell éreznem személyiségének fontos összetevőire. Akár élő, akár holt emberről van szó, minden lehetőséget megpróbálok megtudni róla. Csak akkor tudom belesűríteni a szoborba az egyéniséget, csak akkor születik meg a varázslat.

Nagy történelmi személyiség tiszteletére készülő emlékmű megfogalmazásakor mindig a személy egyéniségét kell kitapogatni, hogy a formák mögött megszólaljon az ember. Művésznél tanulmányozni kell alkotásait, történelmi személyiségnél a kort, amelyben élt. Amikor már eleget olvastam, hallottam, egyszer csak összeáll a kép. Meg kell várnom, hogy magamban belül úgy érezzem, hogy az enyém, meg tudom csinálni. Utána már gyorsan megy a munka.

Az országban járva-keelve sok helyen, köztéren és templomokban találkozhatunk szobraival. Sokat dolgozik? Tevékeny művész?

Igen. Sokat dolgozom. A munkásságomat ismerők mondják, hogy ötvenöt éves koromra egy életműnyi anyag tulajdonosa vagyok.

Munkásságának jelentős, talán legjelentősebb ívét szakrális témájú munkái jelentik.

A hitem megnyilatkozásai ezek. Talán ezért van sikere a szakrális műfajban. Nehéz megtalálni a helyes arányt értelem és érzelem között, hogy a mű se túl hűvös, se túl ér-

zelgős ne legyen. A szakrális műtárgynak küldetése van: Kapcsolatot kell teremtenie az ég és föld között, hogy a szemlélő elérje, megérinthesse a mindenséget. Nagy kihívás és felelősség 2000 év nagy művészeinek nyomába lépni, versenyre kelni velük. De én szeretem a kihívásokat. Ahogy szeretem az életet és szeretem az embereket is.

Törley Mária mit szeretne? Mi-re szeretné irányítani figyelmünket, jó kedvet, derűt, szépséget, játékos-ságot, történelmet és hitet árasztó alkotásaival?

Igyekszem megmutatni azt, amiért érdemes élni, amit érdemes észrevenni. A harmadik évezred elején úgy tűnik, hogy felborult a rend, a mérték. Szeretem az értékeket megőrizni. Szeretném ellensúlyozni a csúfságot a szépséggel, a torzulást az épséggel, a zordságot a játékos-sággal, a pusztító in-

dulatot az alkotó lendülettel. Békétlenség helyett nyugalmat, gyűlölködés helyett szeretetet, a jövőtől való félelem helyett az Istenbe vetett bizalmat szeretném közvetíteni.

GRÉCZI LÁSZLÓ

Patrona Hungariae (Madonna)

Szent Gellértől készült alkotás. 2000-ben a Millennium tiszteletére állította Diósd község.

Millenniumi Emlékmű, középpontjában Szent Istvánnal. Budapest XVI. kerületében került felállításra 2001-ben.

Árpád-házi Szent Erzsébet, Budapest, I. ker. Bem rkp. 28. 2002.

Háttérkép: Clervauxi Szent Bernát Pécs, Nagy Lajos Gimnázium 2000.

A KDNP március 15-i ünnepe

Nagyszámú résztvevő előtt a történelmi nevezetességű Pilvax kávéházban tartotta a Keresztény Demokrata Néppárt fővárosi szervezete ez év március 14-én délután 4 órakor az ünnepi megemlékezését.

Az egybegyűlteket Molnár Béla, a KDNP budapesti elnöke köszöntötte, aki különösen is hangsúlyozta azt a szellemiséget, amelyet a márciusi ifjaktól a KDNP örökölt és vall mind a mai napig. Hangsúlyozta a család szerepét, hiszen a forradalomban a férfiak harcoltak, az asszonyok győzelemre varrták a zászlókat, kokárdákat, a gyermekek pedig lelkesedésükkel bátorították a forradalom résztvevőit.

Semjén Zsolt, a KDNP elnöke ünnepi gondolataiban arra hívta fel a figyelmet, hogy nekünk két hazánk van, és nem lehetünk hűtlenek sem az Örök hazához, sem pedig Magyarországhoz. Aki az egyikhez hűtlen, az hűtlen a másikhoz is. Az elnök úr nyomatékosan felhívta a jelenlevők figyelmét, hogy azokat a keresztény értékeket, amelyeket a KDNP vall az ország, a haza, a nemzet megmaradása érdekében, mindentől meg kell óvni és védeni. Kiemelten szólt arról a tényről, amit 48 keresztény értékei jelentettek a harcba indulók és a ma keresztény embere számára.

Nagy Lenke újságíró ünnepi köszöntőjében arról beszélt, hogy március idusa mindörökké elvehetetlen és kitörölhetetlen szellemi erőforrása a népnek. Ahogy a Szent Írásban olvasható: „A kövek

Molnár Béla

Semjén Zsolt

Nagy Lenke

Jeszenszky Lara

Kolping Iskola

fognak beszélni akkor, ha Isten bizonyítványait elhallgattatják.” Párhuzamba vonva a március 15-i szabadságharc kitörését, szólt arról, hogy a forradalom szikráit, amikor el akarták oltani, akkor valóban a kövek pattintottak szikrát, mégpedig olyat, amely a mába gyújtja lángjait.

A 12 pontról szólva hangsúlyozta a szabad sajtónak és a cenzúra eltörlésének jelentőségét. Az előadó úgy látja, hogy újfajta cenzúra létezik, melynek során a piac szabályozó tényezői döntenek el, hogy mi jelenjen meg az újságokban. Pálinszky Jánost idézve ezzel kapcsolatban így szólt: „Aki ugyanis a szavakkal csal, nem az életét sikkasztja el, hanem a változás lehetőségét.”

Végezetül utalt arra, hogy Petőfiék a Pilvax Kávéházat a szabadság csarnokának nevezték és várták azt a jó hírt, amelyet a jelenlevők most együtt ünnepelnek. Feladatunk, hogy ki-ki csak abban versenyezzon, melyikünk szereti jobban nemzetét. Jókait idézve így fejezte be ünnepi beszédét:

„... Forró szerelme által egy leend
Minden magyar ki egy hazát imád:
Te boldog Isten, ott, az égben fenn,
Sötét felleg borította ég után
Engedd virradni ezt a jobb napot!”

Az ünnep hangulatát emelte Jeszenszky Lara énekművész előadása, míg a Tamás Apostol Kolping Általános Iskola diákjai a forradalom kitörésének legszebb pillanatait jelenítették meg.

Dr. Kis Boáz

A Magyar Kultúra Napja Szatmárcsékén

A Himnusz megírásának 182. évfordulóján régi hagyományként tartották meg Szatmárcsékén a Magyar Kultúra Napját a református templomban. Az ökumenikus istentisztelet Bosák Nándor római katolikus püspök szolgálatával kezdődött, melyben arra mutatott rá, hogy nekünk Krisztusra, az élet forrására kell építeni életünket. A Himnusz erre hívta fel és hívja fel ma is minden magyar figyelmét. Bölcskei Gusztáv református püspök a 93. zsoltár alapján mondta el gondolatait. Hangsúlyozta, hogy nekünk a halál kultúrája helyett az élet kultúráját kell választanunk, mely által megterathatjuk a bennünket összetartó erőt, és így szilárd alapon állhatunk.

Az ünnepségen Taxner-Tóth Ernő egyetemi tanár, a Kölcsey Társaság elnöke Kocsár Miklós Kossuth-díjas zeneszerzőt köszöntötte és adta át a Kölcsey Társaság emlékérmét a zeneszerzőnek.

Dr. Kis Boáz

Kocsár Miklós,
Bölcskei Gusztáv
és Bosák Nándor

Ötven éves a berni magyar nyelvű protestáns gyülekezet

A magyarság szétszórattatásának következményeként a világban sok helyen élnek magyar nyelvű protestáns gyülekezetek. A közelmúltban Bernben ünnepelték a jelenlevők a gyülekezet fennállásának 50. évfordulóját. A hálaadó istentiszteleten Samuel Lutz, a Bern-Jura-Solothurni kantonális református egyház elnöke hirdette az Igét. A történelmi visszatekintést Fueter-Stauffer Erna tartotta, hálát adván Istennek megtartó kegyelméért. Az ünnepi eseményen a jelenlevőket Krüzsely Mária köszöntötte, Pröhle Gergely nagykövet pedig levélben köszöntötte a jelenlevőket.

Új protestáns tábori püspök

Lackner Pál tábori püspök

Csuka Tamás dandártábornok nyugdíjba vonulása után Lackner Pál, korábban győri igazgató lelkészt szentelték fel a jelenlevők erre a szép és nemes szolgálatra. A beiktatást Szabik Imre evangélikus elnök-püspök végezte. A ünnepi istentiszteleten részt vett Bölcskei Gusztáv püspök, a Református Zsinat lelkészi elnöke és Jákob János ezredes, tábori püspök helyettes. Az ünnepség a tábori lelkészek és a történelmi zászló bevonulásával kezdődött és az új tábori püspök eskütételével zárult.

Az új tábori püspök

DR. KIS BOÁZ

Teológusnap Horvátországban

Hercegszölös

Teológusok Hercegszölösön

Csakai László szervezésében horvátországi református gyülekezeteket látogattak meg a Budapesti Református Teológia Hittudományi Karának hallgatói. Ez alkalommal a magyarországi reformáció fontos történelmi helyeit tekintették meg: Hercegszölös, Laskó, Csúza és Kopács. Kettős János kopácsi szuperintendens beszámolt a küldöttségnek, hogy a közel-múlt háborújában milyen sok anyagi és lelki kár érte a horvátországi magyar reformátusokat. A szuperintendens hangsúlyozta, hogy a polgári kormány segítsége nélkül ma is sok szenvedésnek lennének kitéve az itt élő magyarok.

DR. KIS BOÁZ

Egy családnya önvallomása

Névtelen hitvallók

Farkasné Márkus Éva 36 éves, férje tevékeny segítségével a Mátrában lévő református lelkészüldölöt vezeti, ott Istentiszteleteken s más alkalmakkor rendszeresen kísér orgonán. Három gyermekét neveli. Hite sugárzik belőle.

Kedves Éva! Milyen lelki támogatást kaptok szüleitől, hogyan alakultak a „tizenévek”?

Kedvenc idézeteim egyikével kezdem: „Otthon leszel, ha kigyújtod a fényt, és ha reménnyel táplálsz majd reményt. Egész világot adjál, hogyha adsz, apró darabkák nem számítanak. Egész világot

adjál, hogyha adsz, félvilágoddal magadra maradsz.” Hatgyermekes családban nőttem fel, ahol a legfontosabb dolgok voltak: Rend, Biblia, Apa = Fej, Anya = Szív, Család, Zene, Példaadás és Szeretet.

Hogyan látja a történelmi egyházak kapcsolatrendszerének alakulását?

„Gondolom, gyújtok én itt egy kicsike lángot, s ha Ti mindannyian élesztgetitek, istápoljátok, meglehet, akkora tűz keletkezik belőle, hogy az egész világot beragyogja a fény!” Ebben a fénytelen, kilátástalan, sódor világban na-

gyon nagy szükség van a történelmi egyházak összefogására, melynek igazán szép példája az ökumenikus imahét. Kívánom, hogy erősödjön közöttünk a Lélek, az Egymásra figyelés, az Összefogás.

Mi a véleménye a trianoni határon túl rekedt magyarság helyzetéről és jövőjéről?

„Tartsd magad, mert most az a leggazdagabb, ki várni érez, várni tud!” Szomorú pillanatok voltak a döntés pillanatai, a „zsebünk döntései”, és nem a lélek döntése. Mégis hiszem, hogy amikor az egyik ajtó becsukódik, egy másik kinyílik. Így legyen...

Új és új generációk nőnek fel. Milyen irányt szabna nekik?

„Egyetlen valami, amiből mindig több lesz, minél többet adnak belőle: a Szeretet.” Azt

tapasztalom, családi körben, munkatársak között egész életemben, hogy létezik SZERETETLÁNC. Mindig tovább kell adni azt a láthatatlan fénysugarat, amelyet másokon keresztül kapunk, és ez kegyelem.

Mi a véleménye arról az arab világról, amely roppant sokszínű?

„Minden probléma megoldását a szeretetben és az egymás elfogadásában látom.” Kilátástalannak tűnő helyzetben (háborúk, természeti katasztrófák) mindig ez a gondolat jár a szívemben. Az imádság az egyetlen erő, mely a világot összekapcsolhatja, bármennyire sokszínű is. Ahogy a Világmindenségben ott van az egység, úgy keressük egymásban a békét, most és mindenkor!

Mit üzen röviden a lap olvasóinak?

„Menj az emberekhez, élj közöttük, tanulj Tőlük, szeresd Őket, szolgálj Őket, tervezz velük, kezd azzal, amit tudnak, építs arra, amikük van!”

Áldás válik minden, ha hittel, reménnyel, békével és szeretettel élsz.

BAYER EMIL

„Imádkozzátok mindennap a rózsafűzért!”

Rendhagyó búcsú Lúcia nővértől

A portugáliai Fatimáról, a világ alighanem legnagyobb és leghíresebb Mária kegyhelyéről lapunk 2003. évi 2. számában Bajcsy Lajos atya, szerkesztőbizottságunk tagja hosszú fényképes cikket írt.

A közelmúltban érkezett a harmadik fatimai látnok, Lúcia karmelita nővér halálhíre. A Jézus-

Beszélgetés Lúcia nővérral. Mellette egy vatikáni bíboros. A kép jobb oldalán dr. Takács Juszti Nándor.

ról és a Seplőtelen Szívről nevezett Lúcia dos Santost (1907–2005) tavaly a coimbrai karmelita zárdában meglátogatta az ugyancsak karmelita dr. Takács Juszti Nándor nyugalmazott székesfehérvári püspök. Az ő szívességéből képet közlünk kettejük 2004. május 13-i találkozásáról.

A kiértesült főpásztor figyelme a gyász hír kapcsán arra is kiterjedt, hogy az egyházmegye két fontos fatimai vonatkozására felhívja a figyelmet. Az egyik az, hogy a püspöki székben

Prohászka Ottokárt követő Shvoy Lajos (1927) kérésére a portugáliai Leiria püspöke a fatimai vándorszobor másolatát 1950. december 22-én Alsószentivánnak ajándékozta. A másik kevésbé ismert fontos tény, hogy Kondor Lajos SVD, az Isteni Ige Társasága missziós rend tagja, az 1943–1946-os években – a két korán elhunyt látnok, Ferenc és Jácinta boldoggáavatási ügyének posztulátora – a fehérvári Ciszterci Szent István Gimnázium tanulója volt.

A rendhagyó gyászjelentés lezárásaként ugyancsak Nándor püspök jóvoltából ide másoljuk a Szűzanya és Lúcia nővér párbeszédét, amely az első fatimai jelenés során hangzott el 1917. május 13-án.

Szűzanya (villámlástól kísért fényben érkezik a három pásztor gyermek elé, akik a közelgő esőtől félve siettetnék hazafelé a nyájat):

Ne féljete, nem akarok nektek rosszat!

Lúcia: Honnan jött ön?

Szűzanya: Én az égből jöttem.

Lúcia (bátrabban): És mit akar ön tőlem?

Szűzanya: Én azért jöttem most, hogy arra kérjek benneteket, hogy a következő hat hónapban, 13-án ugyanebben az időben jöjjetek ide. Később majd megmondom, hogy ki vagytok és mit akarok. (Rövid szünet után így folytatta.) Akarjátok e magatokat Istennek ajánlani és minden szenvedést elviselni, en-

Nándor püspök és Lúcia nővér búcsúkézfogása.

gesztelésül az Istent sértő bűnökért és a bűnösök megtéréséért?

Lúcia: Igen, vállaljuk.

Szűzanya: Sokat fogtok szenvedni, de az Úr kegyelme megerősít benneteket. Imádkozzátok mindennap a rózsafűzért, hogy vége legyen a háborúnak és béke legyen!

Ezzel a párbeszéddel vette kezdetét az Ég és Föld világtörténelmi jelentőségű, titokzatos kapcsolata, melynek áldásaiban, hisszük, nem hisszük, részünk van.

Lúcia nővér, az áldott, hosszú élet után örök mennyi boldogságot!

DR. KOVÁCS JÁNOS

Ökumenikus imahét Fehérgyarmaton

Akorábbi szokásoknak megfelelően, ez évben is január harmadik hetében a történelmi egyházak ökumenikus imahétet tartottak Fehérgyarmaton.

Fehérgyarmat egy majdnem 9000 lakosú kisváros Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, közel az ukrán és román határhoz. A legutóbbi

Ruszi Gábor, plébános

népszámláláskor a lakosságból több mint 6000 vallotta magát reformátusnak, 1000 római és 500 görög katolikusnak. A városban két református, egy-egy római, illetve görög katolikus templom működik. A reformátusokat 3 lelkész, a katolikusokat egy-egy plébános, illetve parochus szolgálja. Az ökumenikus istentiszteleteken részt vevők száma évek óta egyre nő, az idén – szerencsére – már annyian voltak a templomokban, hogy pótshékeket kellett beállítani, de a későn jövőeknek így is csak állóhely jutott.

Valamennyi istentiszteleten, szentmisén az igehirdetők az imahét jelmondatából „Jézus az Egyház fundamentuma” bontották ki beszédüket. Valamennyien egyetértettek azzal, hogy városunkban jó a különböző felekezetek közötti viszony, a papjaik, híveik barátságban, szeretetben élnek egymás mellett. A keresztény egyházat János Evangéliumból idézve egy szőlőtőhöz hasonlították, ahol „az Atya a gyümölcsöt nem hozó szőlővesszőt lemetszi, azt, amelyik terem, megtisztítja, hogy még többet teremjen.”

Némedi Gusztáv

Keresztiné Szemán Szilvia

Abban is megerősítettek minket, hogy ebben az elanyagiasodott, kizárólag csak a mának élő, szórakozást kereső világban csak egyetlen útmutató lehet egy keresztény ember számára, csak az az út, amit Jézus jelelt ki számunkra.

Az imahét tanulsága, hogy egy az Isten, életünk irányítója, cselekedeteink elbírálója csak Ő lehet.

Fotó és szöveg: DR. SCHMELZER JÁNOS

A Harmadik Évezred Temploma

A többnapos hó még csillogott a téli napfényben, amikor a Szentendre egyik dombján Jakó Aknay János festőművész felkerestem. A nappaliban, ahol a búbos kemence adta a családi meleget, a macskák szétbentek érkezésemre. Falakat sűrűn borították a festmények, bekeretezett rajzok, és egyéb látnivalók. Szemlélődés helyett a műterembe kezdtük a munkát, én fotóztam, a városi televízió munkatársa riportfilmet készített, miköz-

ben a mester egy templomot és utcarészetet ábrázoló pasztell képen kezdett dolgozni. Számára természetes a pergő élet, ahogy mondta magáról, „Aktív vagyok, és a művészet mellett sok minden leterhel. Ügyeket intézek, kurátor vagyok, barátoknak segítek.”

Nyíregyházán született, és a Képző- és Iparművészeti Gimnázium elvégzése után a katonaságnál kialakult barátság kapcsán, 1970-ben letelepedett és családot alapított Szentendréen. 1972-ben a Vajda Lajos Stúdió egyik alapító tagja lett, hasonlóképpen később az Art-éria Galériának és a Patak képzőművészeti csoportnak, 1980-tól a szentendrei Grafikai Műhelynek, 1995-től a nagyeceni Horváth és Lukács Galériának, és számos hazai és külföldi képzőművész csoportnak tagja. Több mint harminc év óta, rendszeresen részt vesz egyéni és csoportos kiállításokon. Alkotásai köztéri és közgyűjteményekben is megtalálhatók. Hosszú a sora a művészetéről megjelent publikációknak és filmeknek. Munkássága elismerésül többek között, 1989-ben Neufeld Anna emlékdíjat, 1996-ban Pro urbe Szentendre, 2000-ben a Magyar Köztársaság Érdemrend Lovagkeresztje (polgári tagozat), és 2002-ben Munkácsi díjat kapott.

Karácsonykor megjelent, Angyalos könyv című reprezentatív albumának első oldalán olvashatók Ries Zoltán sorai: „Néztem a falon angyalaidat gyertyaláng-lobogásban, s a zene szárnyaival megüzent jelekkel kibékült egymással a föld és az ég.”

E szép gondolat után a mestert arról faggattam, milyen indítástól és mióta festi angyalait.

Megfogott Szentendre szakrális értéke, templomaival, szerb ikonjaival, a művészelődök szellemiségével. Vallásos családból származom, még a legnehezebb időkben is rendes

templomlátogatók voltunk. Hagyományos felfogású festő vagyok, képszerkesztésem tradicionális, a város, ahol lakom, adja a témát. 1972-ben festetem az első nagyméretű Szent család pasztell képemet. Festő elődeim munkásságából építkezett, de már az én angyalomra vált, és többször publikált emblemikus munkám lett. 1976-ban festettem a „Városvédő angyalt”, közvetlenül nem vallásos, amennyiben egy világi művész megengedheti magának, hogy túlvilági témával foglalkozzon. Kislányom nyolc éves korában meghalt

leukémiában, már nem teher, hanem inspirációt jelent számomra, és egészséges ember módjára beépült művészetembe. Mindig érzem jelenlétét, még az absztrakt képek mögött is ott van.

Megrendelésre festi angyalokat ábrázoló festményeit?

Nem, mert munkáim megtalálják a helyüket. Nagyon örülök, hogy az 1999-ben festett „Templom védő angyal” festményem bekerült Budapesten a Magyar Szentek Templomába. Visszanyúltam ősi motívumokhoz, régi mesterek munkáihoz, mégis megfogalmazásában egy mai kép lett. Közel múltban a szentendrei Skanzenben új épületet építettek, konferenciatermmel, galériával. Külön öröm volt számomra, az építész felkeresett, hogy a 2002-ben, a Műcsarnokban kiállított „Szentendre városát védő angyalt” ábrázoló nagy méretű triptichonomat képzelte az előtérbe. Összetelakoztak az igények, és munkám olyan helyre került, ahol sokan láthatják. Képeim nyomát szintén sok emberhez eljutnak.

Milyen technikával, és milyen rendszerességgel dolgozik?

Vászonra, vagy merített papírra akrillal festek, falemezre pasztell krétával dolgozom, és jó időtálló festékkel készülnek számítógépes nyomataim. Ez ma már elfogadott technika a képzőművészetben, legsikeresebb munkáimról készítem számozott példányban a nyomtatokat, meghívók formájában, vagy rendezvények alkalmával barátaimnak ismerőseimnek adhatok egy-egy „Aknay képet”. Rendszeresen járok művésztelepekre, és ott szeretek festeni, mert nem zavar senki. Előtte felkészülök, és mivel elég gyorsan dolgozom, három hét alatt harminc képet is megfestek. Általában mindig azt csinálom, amit akarok, és ahhoz ragaszkodom is.

Mint tudjuk, vannak jó angyalok, akik segítenek, védenek, és rosszak, akik megkísérlik Isten szándékát megghiúsítani. Aknay János, a festészet nyelvével megteremtett angyalait szemlélve, lelünknek boldogságot adnak és megnyugvást a zaklatott világban.

NÉMETH ANDREA

VERITAS

FOGALOM A LAKÁSÉPÍTÉSSEN!

VERITAS-LAKÁSOK 2005-BEN

KEDVEZMÉNYES KAMATOZÁSÚ HITELLEL MEGVÁSÁROLHATÓK ZUGLÓBAN
KÖZTISZTVISELŐK RÉSZÉRE ELŐLEG BEFIZETÉSE NÉLKÜL!

320.000 - 360.000,- Ft/m²áron
Budapest XIV. kerület

Szugló u. 93-95.

Gyarmat u. 88.
II. emeleten 76 m²+ erkély
tervezett átadási határidő: 2005.03.30

Szugló u. 91. 62, 68, 79 m²
tervezett átadási határidő: 2005.03.30

Szugló u. 93-95. 43, 51, 68, 90 m²
tervezett átadási határidő: 2005.06.30

Ilosvai u. 7-9. 30, 36, 45, 55, 67, 76 m²
tervezett átadási határidő: 2005.11.30

Lőcsei u. 20/b. 36 m²-es iroda
azonnal beköltözhető!

Ilosvai u. 7-9.

A lakás vételárának 50%-áig zuglói lakásokat is beszámítunk!
Kérjük, tekintse meg több mint 1000 lakásból álló referenciánkat!

Érdeklődni lehet:

IRODA: 1142 Budapest Erzsébet Királyné útja 86.

Nyitva: H-CS: 8-16:30, P: 8-14:30, mobil:06-20-9-345-935

☎ 383-0829, 383-0983 • www.veritas.hu

VÁSÁROLUNK TELKEKET, HÁZAKAT KÉSZPÉNZÉRT!

Kérjük támogassa a magazin fennmaradását!

Veritas az elesettekért Alapítvány

OTP Bank 11714006-20385251 Adószám: 18161980-1-42

Megrendelőlap

Előfizetésben megrendelem a Szent Kereszt c. Magazint példányban.

Előfizetési díj: ☐ 1/2 évre 1035 Ft (3 lapszám) ☐ 1 évre 2070 Ft (6 lapszám)

Megrendelő (előfizető) neve:

Cím:

.....

.....

Kézbesítési cím:

.....

(csak akkor töltsse ki, ha a megrendelő címe nem azonos a kézbesítési címmel)

.....

aláírás

A megrendelő lapot a következő címre borítékban szíveskedjenek feladni:

**Magyar Posta Rt.
Hírlap Üzletág
1900 Budapest**

Faluk szélén, utak mentén, templomkertekben, temetőben, szőlőhegyek lábánál, gabonaföldeken találkozhatunk kőből és fából faragott szobrokkal.

Az alkotók között tanult kőfaragó mesterek vagy ügyes kezü parasztemberek egyaránt

voltak. Ők a névtelen mesterek, a magyarországi művészet nagy névtelenjei.

Megragadó az a hit, amellyel műveiket megalkották. Szinte érezni megindultságukat, ahogy az anyagot formálták, igyekezettük, hogy pontosan azt az igazi Krisztust ábrázolják, akit az evangéliumból ismertek, akivel szenvedéseiben együttéreztek, akit szeretnek és akit siratnak.

Mintha az életemet jelképeznék ezek a kereszték. Az emberi lét pólusa között is ott állnak e kereszték, egy-egy ház előtt a hit, a vágy, a szerelem, a hűség, a remény, az öröm és a fájdalom keresztjei – életünk stációi.

Osszekötik az eget és a földet, az idő és az örökkévalóság központjai. Álltunk keresztjeink tövében és rádöbentünk: 1100 éves ittlétünk tükrében nemcsak magunkkal, de Jézus kereszthalálával és föltámadásával is szembesülnünk kell. Megmaradunk-e, megmaradnak-e keresztjeink, tesszük fel a kérdést kétségeink tövében és imádkozunk, hogy ne vesszen el senki közülünk, hisz oly kevesen vagyunk.

Isten népe türelmes és vár. Hallja a g-

nyolódók karát is, de látja az új Pálok egyre nagyobb táborát is, és látja, hogy aki egykor üldözött minket, most hirdeti azt a hitet, amelyet valamikor pusztított

SZILÁGYI FERENC

Útmenti kereszték

Magyar kegyhelyek 3.rész

Bodajk

A legrégebbi magyar búcsújáró hely a Bakony és a Vértes hegység találkozásánál van. Szent István király kápolnát építtetett a szentkút mellé, amelyet többször is meglátogatott a fiával, Szent Imrével, de járt itt Szent Gellért püspök és Szent László is. II. Géza király idején a kereszties lovagok gondozták a kegyhelyet, de a török megszállás sajnos tönkre tett itt mindent, hiába küzdött ellenük gróf Nádasdy, Thurzó, Berényi és Brindizi Lőrinc, kapucinus szerzetes. 1697-től

a kapucinusok újjáépítették a búcsújáró helyet. A kegytemplomot Kolonics Lipót hercegprímás szorgalmazta az 1750-es években. A II. világháború idején az építkezés eredményei ismét romba dőltek. 1989-ben, a kommunista éra bukása után, a kapucinusok visszatértek a búcsújáró helyre. Csodás gyógyulások mentek végbe a Segítő Szűzanya kegyképe előtt, amelyet a passauai kép mintájára készítettek másolatként.

Budakeszi-Makkosmária

Taub János parasztleánynek 1731-ben jelenése volt, miután halálos betegségéből a Szűzanya meggyógyította. Hálából egy

tölgyfán helyezte el Szűz Mária képét. A Fogolykiváltó Trinitárius rend templomát építtet a záránkoknak, ahol 1762–1768 közt több csodás imameghallgatás történt. 1783-ban, II. József a rendet feloszlatta, a búcsújáróhely rommá lett. 1950-ben a záránkokok építtették újjá, akik a II. világháborúban eltűnt szeretteikért könyörögtek az itt dolgozó szervita atyákkal.

PAPP NÓRA

Ipolyvölgyi Németh J. Kriszstóm:
Mária kegyhelyek Mária országában,
Móczár Kiadó
Fotók: Az Internetről

Kedves Barátom! Ha élethivatásod keresése során felmerült benned, hogy szerzetestestvérként kövesd Jézus Krisztust, aki gyógyította a betegeket, vigasztalta a szenvedőket és lehajolt a szegényekhez, akkor tedd meg az első lépést, és vedd fel a kapcsolatot a Betegápoló Irgalmasrenddel!

Koncz Asztrik testvér - Betegápoló Irgalmasrend Budai Háza - 1023 Budapest, Frankel Leó út 54.- email: koncz.asztrik@irgalmas.hu
Tel: 061/438 8627 vagy 061/438 8566

HOTEL VERITAS

Várjuk szeretettel hotelünkbe és éttermünkbe házas ízekkel!

1144 Budapest, Mogyoródi út 8. www.hotelveritas.hu E-mail: hotel@veritas.hu

Születésnapi partik, gyermekzsúrok szervezése programokkal

Éttermünkbe asztalfoglalás: 273-22-33 mob: 06-30-864-6564